

Täysistunto

Torstai 30.5.2024 klo 16.00—18.41

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 18.41.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—18.15) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (18.15—18.41).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys Unkarin EU-puheenjohtajuudesta ja Ukrainan tukemisesta (Maria Guzenina sd)

Suullinen kysymys SKT 109/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri! Suomi seisoo vahvasti Ukrainan tukena. Se on meille suomalaisille tärkeää, jopa kunnia-asia. Mutta nyt, hyvä pääministeri, me olemme saaneet kuulla, että Unkarin laitaoikeistolainen hallitus on jälleen pysäyttänyt Euroopan unionin tuen Ukrainalle. Samainen Unkari on kohta nousemassa puoleksi vuodeksi EU:n puheenjohtajamaaksi, jos asialle ei tehdä jotain. Puheenjohtajana sillä on suuret mahdollisuudet sabotoida Ukrainan auttamista ja muutenkin pyrkiä heikentämään Euroopan unionia Kremlin pelikirjan mukaisesti.

Hyvä pääministeri, kysyn nyt teiltä, Suomen EU-politiikan johtajalta: aiotteko toimia sen eteen, ettei Unkarista tule Euroopan unionin puheenjohtajamaata juuri nyt, Ukrainan kriittisellä hetkellä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin tärkeästä aihepiiristä. Ukrainassa tilanne on aivan kriittinen rintamalla. Apua on sinne saatava nopeasti lyhyellä tähtäimellä, mutta samaan aikaan täytyy löytää ratkaisuja, millä Euroopan unioni ja länsi pystyvät tukemaan Ukrainaa ja sen kansaa taistelussa.

Nyt kun me nimenomaan haetaan EU:ssa ratkaisuja ja pöydällä on esimerkiksi se, miten Venäjän jäädytetyt varat tai niiden tuotto voidaan ohjata Ukrainan tukemiseen, niin todellakin Unkari on ryhtynyt vastustamaan, ja se ei käy. Me emme voi sitä hyväksyä, ja meidän täytyy löytää keinot, niin kuin me löysimme vuodenvaihteessa siihen, että Unkari tuli mukaan porukkaan. Me saatiin avattua Ukrainan EU-jäsenyysneuvottelut ja saatiin 50 miljardin paketti.

Ei voi mitenkään hyväksyä tätä. Minusta tässä yhteydessä katsotaan se, onko Unkari mukana porukassa vai ei.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

16.03 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Orpo, teidän vastauksenne ei kyllä nyt tuonut tähän asiaan selvyyttä. EU-puheenjohtajuuskausien järjestystä on mahdollista muuttaa, vaihtaa. Unkarin puheenjohtajuutta on siis mahdollista siirtää. Keinot ovat kyllä olemassa, mutta nyt kyse on tahdosta. Nyt tarvitaan johtajuutta, ja kysymys kuuluu, löytyykö sitä. Kyse on koko Euroopan turvallisuudesta ja

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

siitä, että Ukrainaa ei jätetä yksin tänä kriittisenä hetkenä. Oletteko valmiit toimimaan sen eteen, että Unkarin puheenjohtajuuskautta siirretään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.04 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aika loppui kesken. Äsken totesin, että me emme voi hyväksyä sitä, että Unkari torppaisi Ukrainan tuen, emme mitenkään. Totesin myöskin sen, että nyt katsotaan se, onko Unkari mukana porukassa vai ei. Päätöksiä voidaan tehdä, se on mahdollista, myöskin niin, että joku suljetaan päätöksenteon ulkopuolelle.

Mitä puheenjohtajuuteen tulee, se on todella jämerä toimi, jos siihen lähdetään — se on erittäin jämerä toimi — mutta mielestäni Ukrainan tukeminen on niin eksistentiaalinen asia, että sekin pitää olla pöydällä, kun Unkarin kanssa keskustellaan yhteisen ratkaisun hakemisesta. Tässä on kyse niin eksistentiaalisesta kysymyksestä Ukrainan kansan näkökulmasta mutta myöskin Euroopan, meidän oman turvallisuutemme näkökulmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ollut todella tunnettu Euroopassa viime vuosina kahdesta asiasta: Olemme vankkumaton Ukrainan tukija ja toimimme kaikin toimin niin, että Ukraina saa tukensa. Toisaalta olemme profiloituneet myös erittäin vahvana oikeusvaltioperiaatteen puolustajana. Nämä ovat asioita, joista on syytä pitää kiinni.

No, nyt tämä uutinen tästä, että Unkari on ryhtynyt jälleen jarruttamaan Ukrainan tukea, Venäjän jäädytettyjen varojen käyttämistä, on kyllä todella hälyttävä ja pistää kysymään, mitä muuta Unkari voi saada aikaiseksi, jos siitä tulee EU:n puheenjohtajamaa. Tässä on aikaisemminkin nähty vaihteita, että esimerkiksi Euroopan parlamentissa erittäin vahvasti on vaadittu näihin Unkarin oikeusvaltioperiaatteisiin puuttumista. Siellä on ollut paljon myös puolueita, jotka ovat siis niitä vastustaneet. Nyt ei ole yhtään tuumaakaan varaa antaa periksi näille tämänkaltaisille voimille.

Oletteko sitoutuneet siihen, että Suomi pidetään siinä seurassa, joka todella pitää kiinni [Puhemies koputtaa] oikeusvaltioperiaatteesta, ja se myös näkyy pääministerin EU-politiikan johtajuudessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.06 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen kysymys, koska mielelläni vastaan tähän.

Todellakin Suomi seisoo siinä joukossa, joka tukee Ukrainaa ja pitää vankkumattomasti kiinni oikeusvaltioperiaatteesta, joka on koko Euroopan unionin toiminnan ja uskottavuuden perusta, ja siinä porukassa, joka on sitoutunut EU:n kehittämiseen, ei sen hajottamiseen. Tämä on Suomen EU-politiikan pitkä linja. Se on yhdessä tässä talossa koko jäsenyyden ajan siunattu, ja siitä pidämme kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

16.07 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ollut hienoa huomata, miten tässä eduskunnassa kaikki ovat Ukrainan tukena, niin hallitus kuin oppositio, ja oppositio tukee ja keskusta tukee hallitusta niissä toimissa, mitä vaaditaan. On tietysti tärkeää, että myös muualla Euroopassa leviää se viesti, että kaikki ovat valmiita tukemaan Ukrainaa.

Mutta yksi asia, mikä Euroopassa huolestuttaa, on päätöksenteko. Ja mitä tulee ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, niin siellä vaadittava yksituumaisuus todellakin jarruttaa päätösten aikaansaamista. On tärkeää, että yksittäinen jäsenmaa ei pysty blokkamaan sitä päätöksentekoa ja estämään esimerkiksi sanktioiden ja pakotteiden aikaansaamista. Siksi kysynkin hallitukselta: Mitä nyt tarkoittaa tämä, kun olette sanoneet, että määräenemmistöpäätöksiin siirtyminen on mahdollista tietyillä ulko- ja turvallisuuspolitiikan osa-alueilla, mutta kun näyttää siltä, että siellä laitaoikeistopuolueet Euroopassa nimenomaan eivät halua, että näin tehdään, niin mitä tämä tarkoittaa? [Puhemies koputtaa] Mihin te haluatte ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla enemmistöpäätöksiä ja mihin ette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.08 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman kirjaus on todellakin niin kuin edustaja Ovaska totesi. Mihin me erityisesti halusimme näitä päätöksiä, ovat kaikkein kriittisimmät ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymykset. Tämä on hyvä esimerkki, että Unkari voi kerta toisensa jälkeen olla torppaamassa esimerkiksi meidän puolustuspolitiikan, turvallisuuspolitiikan, Ukraina-tuen keskeisiä asioita. Tämä asia on pöydällä, se on prosessissa, ja myöskin Suomessa ja hallituksessa kantaa muodostetaan. Nyt kun tämä asia etenee, aivan oleellista on se, että nyt ensin käydään Euroopan parlamentin vaalit, sen jälkeen ruvetaan rakentamaan yhdessä komissiota, sen ohjelmaa, ja sinne pitää ajaa tämä ajatus sisälle, että tätä ajatusta laajennetaan, ja käydään siitä yhdessä eduskunnassa keskustelua — niin kuin Suomessa on tapana, koska tämä on ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, jossa me on haettu myöskin konsensusratkaisuja — ja haetaan yhdessä tähän konkreettisempi, yksityiskohtaisempi linja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Kokko, olkaa hyvä.

16.09 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olette, arvoisa pääministeri, aivan oikein korostanut oikeusvaltioperiaatetta ja sen noudattamisen kunnioittamista yhtenä Euroopan unionin kulmakivenä, ja erityisesti puheenvuoronne Unkarista ovat olleet vahvoja siinä suhteessa, miten pitäisi toimia, jotta nämä vuosia jatkuneet rikkomukset Euroopan unionin perusperiaatteita kohtaan saataisiin korjattua, mutta olette viime aikoina esittänyt varsin positiivisia näkemyksiä Italian pääministeristä — miten pääministeri Meloni on Euroopan unionin tasolla ollut hyvä kumppani huolimatta hänen poliittisesta menneisyydestään ja muun muassa Ukrainan kohdalla esiintynyt varsin vahvasti yhdessä rintamassa. Kuitenkin hänen hallituksensa on ajamassa Italiassa lävitse perustuslain muutosta, joka keskittäisi presidentiltä valtaa pääministerille. Se perustuslaki rakennettiin toisen maailmansodan jälkeen nimenomaisesti turvaamaan Italian demokratia toisenlaiselta, autoritaariselta, johtajalta. Samoin hän on puuttunut lehdistön ja median vapauksiin niin, että Italian medialiitto on kirjelmöinyt muun muassa Euroopan unionille näistä toimenpiteistä.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Joten näettekö te eroa Orbánin Unkarin oikeusvaltioperiaatteen ja sitten taas Italian nykyisen pääministerin oikeusvaltioperiaatteen [Puhemies koputtaa] välillä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.11 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jälleen tärkeä kysymys, koska tästä käyty keskustelu on saanut kummallisia piirteitä.

Ensinnäkin: tietenkään en mitenkään hyväksy missään maassa sitä, että poiketaan oikeusvaltioperiaatteesta. Kuten heti alussa täällä totesin, se on kaiken päätöksenteon perusta.

Mitä tulee Italian, siis yhden suuren Euroopan maan, pääministeriin, niin totesin keskustelussa vain ja ainoastaan, että Euroopan huippukouksessa hän on toiminut rakentavasti, että asiat eivät ole niin mustavalkoisia, nimenomaan ollut isossa roolissa, kun on haettu ratkaisua muun muassa Ukrainan 50 miljardin tukipaketin aikaansaamiseen ja jäsenyysevenvottelujen avaamiseen.

Eli minun mielestäni me eletään Euroopassa niin vaarallista aikaa Venäjän takia, että meidän pitää pyrkiä yhteistyöhön, ja pitää silloin nähdä myöskin se, että jos suuren maan pääministeri toimii jollakin tasolla oikein, niin se ei tarkoita sitä, että millään tavalla missään hyväksyisin senttyypistä kehitystä, mitä kuvasitte, mitä Italiassa tällä hetkellä toisaalta tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

16.12 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Unkarin tie on autoritäärinen tie, jolle Euroopassa ei pidä laajemmin päätyä. Pääministeri Orpo, te olette olleet valmiita tekemään yhteistyötä laitaoikeistopuolueiden kanssa niin meillä kuin myös muualla.

Laitaoikeistopuolueita ja äärioikeistoa yhdistää moni asia: [Vasemmalta: Totta se on!] maahanmuuton vastustaminen, ilmastokeskeisyys ja oikeusvaltion rapauttaminen toistuvat erilaisin painotuksin. Näitä puolueita ja toimijoita yhdistää usein myös niin kutsuttu anti-gender-ajattelu, jossa tasa-arvosta puhutaan eräänlaisena vahingollisena ideologiana, johon esimerkiksi EU ja YK ovat sitoutuneet ja joka romuttaa perinteiset perhearvot. Venäjän Putin tukee tätä liikehdintää, ja sen voikin nähdä myös osana Venäjän hybrdivaikuttamista, jolla luodaan epäjärjestystä ja konflikteja EU:n alueelle. Irtisanoudutko te, pääministeri Orpo, yhteistyöstä tällaisten toimijoiden kanssa? [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä se teidän entinen puheenjohtaja, Cronberg?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.13 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä oli kyllä aika omituinen puheenvuoro. Ei Suomessa ole mitään laitaoikeistoa tai äärioikeistoa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Äärimmäinen puheenvuoro!] Varsinkin jos te leimaatte, annatte kuvaa siitä, että jotkut olisivat putinisteja tai venäjämielisiä tai että Suomessa joku puolue aktiivisesti romuttaisi oikeusvaltioperiaatetta, niin ne ovat aika kovia syytöksiä. Toivottavasti kyse ei ole nyt eurovaalikampanjoinnista. Minusta tämä ei ole asiallista. Suomessa ei ole onneksi tässä salissa tuollaisia voimia. Minusta se on arvo, pide-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

tään siitä kiinni eikä yritetä vääristelemällä luoda kiilaa meidän välillemme. Me ollaan keskeisissä asioissa oltu samaa mieltä: turvallisuudessa, oikeusvaltioperiaatteessa, puolustuksessa, kaikessa keskeisessä. Pidetään siitä kiinni, vaalitaan sitä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Entäs tasa-arvo?] Tasa-arvon osalta eduskunta hyväksyi yksimielisesti tämän yhteisen lausuman, tiedonannon viime syksynä tasa-arvoisesta, yhdenvertaisesta Suomesta, [Puhemies koputtaa] se tehtiin yksimielisesti. [Veronika Honkasalo: Vähensi rahoitusta! — Juho Eerola: Hyvä vastaus huonoon kysymykseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.14 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin vahva tuki Ukrainalle ei ole mitenkään itsestään selvää, ja on tärkeää estää se luisu, joka heikentää Eurooppaa ja heikentää tukeamme Ukrainalle. Kysymys on, pääministeri, teidän johtajuudestanne, Suomen Eurooppa-politiikasta, teidän toiminnastanne Eurooppa-neuvostossa. Me emme saaneet vastausta siihen kysymykseen, että aiotteko te toimia sen puolesta, ettei Unkarista, joka toimii suoraan sanoen Kremlin asiamiehenä Euroopassa, tule nyt tulevilla syksyn kaudella EU:n puheenjohtajamaa. Aiotteko te toimia tämän eteen?

Toinen kysymys liittyy Italiaan. Te edelleen annoitte varsin mairean todistuksen Italian hallituksesta, jonka varapääministeri on kuitenkin viimeksi tällä viikolla vaatinut Naton pääsihteerin eroa hänen puolustettuaan Ukrainaa voimakkaasti. Arvoisa pääministeri, tämä herättää sen kysymyksen, että onko teillä selkeä tilannekuva siitä, millaisilla toimilla sitä vahvaa tukea Ukrainalle tulee EU:ssa jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.15 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se on ensinnäkin hieman surullista, että SDP:n politiikasta on tullut tällaista vääristely- ja nälvimispolitiikkaa. [Oikealta: Juuri näin! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ohhoh!] Olen tehnyt aivan selväksi täällä sen, että Suomi on täysin sitoutunut Ukrainan tukemiseen, me ollaan tehty sitä yhdessä. Me ollaan täysin sitouduttu oikeusvaltioperiaatteeseen. Me olemme sitoutuneet EU:n kehittämiseen. Te ikään kuin aina annatte ymmärtää, että me tehtäisiin jotain muuta. Me emme tee. Me ollaan sitouduttu näihin. Me toimimme niin huippukokouksessa kuin ministerineuvostoissa niiden periaatteiden pohjalta, ja niistä raportoidaan ennen matkalle lähtöä suurelle valiokunnalle, takaisin tullessa, enkä minä ole huomannut, että näissä olisi ollut suurta ongelmaa eduskunnan ja sen enemmistön kanssa. [Antti Lindtman: Siitä ei ollutkaan kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.16 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime talvena EU:lla oli tiukka paikka. EU:n piti saada aikaan yksimieliset päätökset siitä, että toisaalta Ukrainan siviiliyhteiskuntaa tullaan tukemaan 50 miljardin euron kokonaisuudella, jotta ukrainalaisilla on varma selkänoja niin, että kun he taistelevat maansa puolesta, niin me olemme heidän tukenaan kaikissa tilanteissa. Toisaalta Ukrainan kansa on ansainnut tien länteen, tien kohti EU-jäsenyyttä, ja myös tuosta tarvittiin yksimielinen päätös.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Arvoisa puhemies! Viime talvena tuo yksimielinen päätös saatiin tiukassa paikassa aikaan, ja voin todeta, että pääministeri Orpon panos tuon yksimielisyyden saavuttamiseksi oli kyllä suurempi kuin vähäinen. Se oli itse asiassa aika merkittävä. [Aki Lindén: Onko pääministeri samaa mieltä?]

Arvoisa puhemies! Voimme luottaa siihen, että pääministeri Orpo tulee myös nyt, kun jälleen ollaan tiukassa paikassa, toimimaan sen suhteen, että toisaalta Venäjältä jäädytetyt varat saadaan käyttöön Ukrainan taistelun tukemiseksi ja toisaalta EU:n rauhanrahastoa voidaan käyttää [Puhemies koputtaa — Aki Lindén: Kysymys!] Ukrainan aseistamiseksi. Voimmehan, pääministeri, luottaa tähän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.18 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä voi. Haluaisin kiinnittää myöskin huomiota siihen, että kun paljon on puhuttu aina siitä, että EU ei ole yhtenäinen, niin huippukokouksessa koko Ukrainan kriisin ajan — sitä ennen covid-kriisin ajan tai vaikka energiakriisin ajan, kun piti lähteä irrottautumaan venäläisestä fossiilista — me ollaan nähty harvinaisen yhtenäinen Euroopan unioni. 26 maata oli täysin sitoutunut tähän viimeiseen ratkaisuun Ukrainan tukemisesta ja meidän oman yhteisen budjettimme rakentamisesta, Ukrainan jäsenyysneuvottelujen avaamisesta. Me haettiin siihen yhteinen linja 26:n kesken, ja sen jälkeen me pakotimme käytännössä Unkarin mukaan, ja se oli se pöytä, missä Suomi oli se, joka toi ehdotuksia siihen pöytään. Me haemme ratkaisuja, me emme halua hajottaa, mutta on selvää, että me emme voi hyväksyä yhdeltä maalta jatkuvaa meille muille tärkeiden asioiden jarruttamista ja Venäjän mielistelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

16.19 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että me kaikki täällä yksituumaisesti haluamme, että koko Euroopan tuki Ukrainalle on edelleen vahva. Ja monesti näillä kyselytunneilla tulee annettua ihan perusteltuakin kritiikkiä sinne hallituksen suuntaan, mutta nyt ajattelin, että täytyy, pääministeri, hieman kehua teitä.

Äsken totesitte, että pidätte sen keinovalikoimassa, että mikäli tarve vaatii, niin Unkarilta voidaan viedä pois tuleva EU-puheenjohtajuus. Vielä toissapäivänä, kun tätä teiltä on kysytty eräässä paneelissa, niin totesitte, että ette pidä tätä mahdollisena. Kiitän tästä linjanmuutoksesta, että olette nyt valmis myös harkitsemaan tämän Unkarin puheenjohtajuuden poisviemistä.

Siksipä kysyn — varmistan vielä, että kaikki muutkin ovat käsittäneet samalla tavalla — että olihan näin, että mikäli Unkari yrittää estää EU:n tuen Ukrainalle, [Puhemies koputtaa] niin olette valmis edistämään sitä, että Unkarilta viedään [Puhemies koputtaa] EU-puheenjohtajuus pois?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.20 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, kiitos, tämä on erittäin, erittäin tärkeä aihe jälleen kerran. Tämä menee niin, että tämä puheenjohtajuus on kiertävä jäsenmaiden välillä, ja siinä on tietty järjestys. Ja on aivan oikein, kun sieltä aikaisemmassa puheenvuorossa sanottiin, että niitä on muutettu ennenkin.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Nyt on se vaihe, että neuvotellaan ratkaisujen löytymisestä jälleen kerran Ukrainan tukeen, ja siihen on saavutettava 27 maan ratkaisu. Tämä on niin oleellinen kysymys, että ensin neuvotellaan ja lujaa ja väännetään Unkaria tähän mukaan. Heidän puheenjohtajuuskautensa alkaa 1.7. Se on tietenkin normaalijärjestyksessä se, milloin pääsemme arvioimaan, miten he toimivat siinä tehtävässä. Mutta olen sitä mieltä, mitä sanoin: keinovalikoimassa sen on oltava. Me olemme niin vakavan Euroopan turvallisuuteen ja Ukrainan kansan puolustautumiseen liittyvän asian äärellä, että pitää sen olla keinovalikoimassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

16.21 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äärioikeiston nousu uhkaa tietysti Ukrainan tukemista. [Juho Eerola: Ääriivasemmisto! — Jani Mäkelän välihuuto] Me tiedämme, miten Putin on rahoittanut miljoonilla ja miljoonilla [Juho Eerola: Teidän puoluekaverit siellä Euroopassa!] äärioikeistolaisten puolueiden kampanjoita, ja italialainen ministeri piti jopa tämmöistä Putin-fanipaitaa. Nyt kun sieltä huudellaan, niin teidänkin, perussuomalaisten kärkiehdokas näissä EU-vaaleissa on käynyt propagandaleirillä siellä Putinin mannekiinina. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Mutta tämä oikeiston nousu uhkaa myös EU:n roolia maailmassa laajemmin. EU on ollut täysin sivustakatsoja tässä kansanmurhassa, joka Gazassa tapahtuu. Äärioikeisto on muun muassa yksimielisesti kannattanut aseiden myyntiä Israelille, ja itse asiassa vain vasemmisto yksimielisesti tätä on vastustanut muiden ryhmien hajotessa. Tämä näyttää nyt siltä, että Euroopalla ei ole yhteistä linjaa ihmisoikeuksien ja ihmiselämän puolustajana.

Kysynkin nyt arvoisalta pääministeriltä: toimiiko Suomen hallitus sen eteen, että Orbánin kanssa ei käydä kauppaa, ei enää tehdä diilejä, ei anneta hänen kiristää [Puhemies koputtaa] Putinin laskuun muuta Eurooppaa, [Puhemies koputtaa] jotta voidaan olla varmoja, että jatkossa Eurooppa elää niin kuin opettaa yhteisten arvojen takia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.22 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Emme me voi antaa Orbánin kiristää Euroopan unionia eikä meitä jäsenmaita. Ei näillä, ei oikeusvaltioperiaatteella tai meille tärkeillä keskeisillä asioilla, periaatteilla, voi käydä kauppaa Orbánin kanssa. Minusta tämän viestin täytyy olla aivan selvä komissiolle, joka keskusteluja käy. Sen pitää olla aivan selvä puheenjohtajamaalle, joka keskusteluja käy, isoimmille jäsenmaille, että kauppaa ei voi käydä. Ukrainaa tuetaan yhdessä, ja siihen pitää löytää ratkaisut, mutta ei sitä voi ostaa rahalla. Minusta tämän täytyy olla aivan selvä perusta päätöksenteolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

16.23 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelun aikana sieltä SDP:stä mainittiin joidenkin poliitikkojen menneisyys ja sieltä vihreistä Putin. Hyvä niin, kun en nyt voi olla mainitsematta SDP:n omia kaasuputkimiehiä, jotka liittyvät tähän menneisyysteemaan, tai sitten vihreiden Putin-asianaista, teidän entistä omaa puheenjohtajaa. Täytyykin kysyä teiltä, että voimmeko me nyt todella luottaa, ettei koskaan enää kaasuputkimiehiä eikä koskaan enää sieltä vihreiltä Venäjä-asi-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

anaisia tai Suomen puolustusvoimien alasajajia? [Välihuutoja vasemmalta — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Onks tää hallituksen kyselytunti? — Aki Lindén: Kuka ministeri vastaa?]

Mitä tulee tähän Ukrainan tukemiseen ja yleisesti Euroopan turvallisuuteen, niin esimerkiksi meidän oma ja Euroopan ammustuotanto on erittäin tärkeää. Sen nostaminen on kriittisen tärkeää Suomelle ja koko Euroopalle. Voisiko sieltä hallituksesta ministeri kertoa oppositiolle vielä, mitä kaikkea hallitus on tehnyt tämän asian eteen? — Kiitos. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Koskas alatte ajamaan EU-eroa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

16.24 Puolustusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan yhtenäisyys on tärkeää, mutta päättäväisyys vielä tärkeämpää. Tällä hetkellä yritetään saada aikaiseksi konkreettisia tekoja, joilla jokainen jäsenvaltio lisää omaa puolustusteollisuuttaan ja EU-tasolla lisätään puolustuksen rahoitusta. Ja tässä se Unkari on ollut tällä viikollakin keskeinen ongelma puolustusministerikokouksessa. Suomi painoi kovaa päälle yhdessä Pohjoismaiden kanssa Unkarin jarrutusta tässä näin, ja uskon, että tähän josain vaiheessa joku ratkaisu saadaan — helpompi tai sitten kovempi ratkaisu.

Mitä tulee tähän ammustuotantoon, niin Suomi on esimerkillinen toimija tässä. Me ollaan käytännössä lähes viisinkertaistamassa meidän ammustuotantoa suhteessa ennen tämän sotatilanteen alkua. Ja tätä varten Suomi on myös neuvotellut EU-tasolla, että saadaanko EU-tason rahoitusta. Tästä noston pääministerille paljon hattua, että hän on käynyt myös muiden komissaarien kanssa neuvotteluja, ja itse olen käynyt teollisuuskomissaarin kanssa neuvotteluja siitä, lähtisikö EU rahoittamaan Suomen ammustuotannon ylösnostoa. Ja tähän on saatu merkittävä EU-raha juuri tuoreeltaan. [Oikealta: Hienoa!] Tämä on esimerkki muille EU-maille, miten hoidetaan EU-neuvottelua ja EU-edunvalvontaa Suomen [Puhemies koputtaa] turvallisuutta vahvistavalla tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.26 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit emme nälvi täällä. [Välihuutoja oikealta] Me olemme huolissamme siitä, että Euroopassa on tällä hetkellä voimia, jotka pyrkivät heikentämään naisten asemaa, kieltämään ehkäisyneuvontaa, tiukentamaan aborttia, vähentämään Ukrainan tukea, jotka kaikin tavoin polkevat vähemmistöjen oikeuksia. [Välihuutoja oikealta] Me kutsumme tätä laita-oikeistoksi, tällaista toimintaa, ja me sosiaalidemokraatit vastustamme tällaisia asioita niin Suomessa kuin Euroopan laajuisesti. [Välihuutoja oikealta — Puhemies koputtaa] En kritisoi nyt tässä salissa olevia henkilöitä, vaan haluan teiltä, pääministeri, vastauksen siihen, haluatteko pitää Suomen siinä rintamassa, joka eurooppalaisella tasolla vastustaa tällaista kehitystä, jota edellä äsken luonnehdin. [Jani Mäkelän välihuuto — Sanna Antikainen: Miten ehkäisy kuuluu tähän asiaan?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

16.27 Sosiaali- ja turvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tasa-arvoministerinä voin vahvistaa, että tasa-arvo on Suomen po-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

litiikan kulmakiviä, meidän perusarvoja, niitä lähtökohtia, millä esimerkiksi kansainvälisillä kentillä esiinnyimme. Viimeksi eilen kansainvälisissä kokouksissa huoli nousi nimenomaan tästä antigender-liikkeestä eli siitä, että tasa-arvoa vastustetaan aggressiivisesti ja että tätä liikettä myös rahoitetaan esimerkiksi Venäjältä.

Suomi on aina siinä rintamassa, joka pyrkii perusoikeuksien, naisten tasa-arvon, ylipääntään tasa-arvon vahvistamiseen, ja olen tässä erittäin johdonmukainen. [Veronika Honkasalo: Myös oman puolueenne sisällä?] Tämä kansainvälinen pitkä linja Suomesta tasa-arvon esimerkkinä ja vahvana eteenpäinviejänä jatkuu tässä hallituksessa, ja me teemme sitä työtä erittäin aktiivisesti — viimeksi eilen WHO:n, Maailman terveysjärjestön, kokouksessa nämä tasa-arvoaiheet olivat pinnalla. Mutta huoli on kyllä yhteinen. Näitä perusarvoja täytyy puolustaa kaikilla foorumeilla. [Aki Lindén: Erinomainen vastaus, kiitoksia!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.28 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Orpo, totesitte tänään täällä kyselytunnilla: ”Ei Suomessa ole mitään äärioikeistoa tai laitaoikeistoa.” Olen kanssanne eri mieltä. Suojelupoliisi kertoi vuonna 2021, että äärioikeistolaisen terrorin uhka oli voimistunut Suomessa.

Laitaoikeisto saa voimaa silloin, kun muut lähtevät pelosta mielistelemään [Välihuutoja oikealta] näiden radikaalien kansallismielisten ryhmien näkemyksiä. Kysynkin: Miten te, arvon pääministeri ja arvon hallitus, osaltanne vaikutatte siihen, etteivät Suomessa minäkäänlaiset äärioikeistolaiset tai laitaoikeistolaiset voimat kykene horjuttamaan oikeusvaltiotamme [Perussuomalaisten ryhmästä: Entäs ääriivasemmisto? — Entäs ääri-islamistit?] tai suomalaisten oikeuksia? Miten te pyritte osaltanne EU-tasolla valtiona vaikuttamaan, jos laitaoikeisto Euroopassa nousee? [Perussuomalaisten ryhmästä: Tai laitavasemmisto!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.28 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Parempi heti korjata nämä epätarkkuudet puheenvuorossa ja todeta, että tarkoitin nimenomaan tätä salia, suomalaisia eduskuntapuolueita, ja se on erinomainen asia, että täältä ei ääriliikkeitä löydy. [Juho Eerola: Siteeratakseni!]

Meidän yhteinen tehtävämme on pitää Suomi hyvinvoivana, tasa-arvoisena maana. Meillä on varmaan erilaisia näkemyksiä, mikä on se keinovalikoima, miten siihen päästään, mutta se, että Suomessa saa hyvän koulutuksen ja hyvät elämänedellytykset, on parasta lääkettä torjua äärioikeistoa tai ääriivasemmistoa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Suojelupoliisin arvioiden mukaan meillä on molempia, ja monesti näitä vielä yhdistää — yllätys yllätys — venäjämielisyys ja putinismi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja juutalaisvihamielisyys!] Tehdään yhdessä töitä, että Suomi pysyy maltillisena, demokraattisena, vapaana maana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

16.29 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Italian toiminta on herättänyt kyllä paljon keskustelua täällä Suomessa ja myöskin muualla Euroopassa. Kun puhutaan Italian hallituksesta, puhutaan hallituksesta, joka on heikentänyt todellakin naisten oikeuksia [Juho Eerola: Jonka pääministeri on nainen!] ja joka on tehnyt hyvin kyseenalaisia oikeusvaltion rakenteita uhkaavia avauksia. Puhutaan hallituksesta, joka on erottamassa juridisesti sateenkaariperheiden lapset toisesta vanhemmastaan. Hyvin vakavia asioita, jotka vaikuttavat suoraan tavallisten ihmisten arkeen.

Teidän puolueestanne jotkut edustajat ovat jo ehtineet ilmoittamaan, että irtisanoutuvat, mikäli tulevat valituiksi mepiksi, yhteistyöstä Italian Melonin puolueen kanssa. Ja nyt haluaisin teiltä myöskin selkeän vastauksen tähän: ajaako teidän puolueenne monella rattaalla, vai onko myöskin teillä selkeä näkemys, samalla tavalla kuin teidän näillä muutamilla meppiehdokkaillanne? [Oikealta: Höpöttely! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.31 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokenut edustaja varmasti tietää, että tämä on hallituksen, ei puolueiden, kyselytunti.

Mutta tehdään kuitenkin vielä kerran selväksi se, että sentyypisiä politiikkatoimia, joihin viittaatte, emme mitenkään hyväksy. Ne eivät ole oikeusvaltioperiaatteen tai tasa-arvoisen, vapaan yhteiskunnan periaatteiden mukaisia. Emme hyväksy.

Sen sijaan hallitus toimii hallitusten välisesti. Meidän täytyy löytää yksimielisiä päätöksiä niin ministerineuvostoissa kuin EU-huippukokouksessa, ja se edellyttää sitä, että pitää pystyä keskustelemaan kaikkien maiden kollegoiden ja päämiesten ja -naisten kanssa ja löytää ratkaisuja. Niin meidän täytyy toimia, jotta Eurooppa saa päätöksiä aikaan ja jotta siinä samassa Suomen etuakin saadaan hoidettua. [Sanna Antikainen: Erinomainen vastaus!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys arvonnäisäveron korottamisesta (Mika Lintilä kesk)

Suullinen kysymys SKT 110/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.32 **Mika Lintilä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suomen talous sakkaa tällä hetkellä pahasti, niin kuin kaikki tietävät. Kuluttajien ja yritysten luottamus on ennätysalhaalla. [Perussuomalaisten ryhmästä: Myös keskustan kannatus on!]

Suomi nousee, jos yritykset pärjäävät, ja yritykset tarvitsevat ennustettavuutta, vakautta, ja pitää luottaa siihen, mitä päättäjät tekevät. Riihessä tuli erittäin kipeitä päätöksiä, mutta nyt ovat rientäneet jo ministerit Purra ja Henriksson kiistämään, että näitä leikkauksia pitää perua. Tämähän tuo aika paljon epätietoisuutta, mutta samaan aikaan te teitte kuitenkin verotukseen liittyviä ratkaisuja, joista tänään ovat tulleet verotuksen alv:n nostami-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

set. Mutta siellä on myös alv-huojennuksen poistuminen, joka tulee vaikuttamaan kymmeniintuhansiin pieniin yksinyrittäjiin ja pieniin yrittäjiin. Te pystyisitte kompensoimaan sitä alv-ajan nostamisella. Sitä on esittänyt edustamamme puolue keskusta, sitä on esittänyt Suomen Yrittäjät, sitä on kannattanut verottaja, mutta te ette lähde siihen. [Puhemies koputtaa] Mikä on syy, että te haluatte nostaa kymmenientuhansien [Puhemies koputtaa] yksinyrittäjien, pienten yrittäjien verotusta? [Ben Zyskowicz: Me halutaan kiusata!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.33 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus tosiaan talous- ja finanssipolitiikassa joutuu tekemään hyvin hankalia päätöksiä. Kuten moneen kertaan olen todennut, esimerkiksi näiden varsin suurten veronkorotusten tuominen, joista tänään hallitus on antanut esityksensä arvonlisäverokannan korottamiseksi 1.9. alkaen, ei ole lainkaan mieluista. Vastaavasti joudumme tekemään säästöpäätöksiä, joista monet ovat hyvin vaikeita. Me teemme niitä siksi, että me kykenisimme taistamaan meidän velkasuhteen kasvun. Meidän on välttämättä tehtävä se, ja toivottavasti seuraavalla hallituskaudella velka saadaan jo laskuun. Toisekseen me haluamme välttää liiallisen alijäämän menettelyn Euroopan komissiossa, ja olen ymmärtänyt, että tämäkin tavoite on saanut voimakasta kannatusta oppositiosta.

Mitä tulee sitten alv-huojennukseen ja -alarajaan, kuten viime viikolla täällä pakettia esittelin, kuvasin, että osin se perustuu direktiiviin, jota meidän on edistettävä. [Puhemies koputtaa] Toisaalta tähän kompensatioon: me olemme päätyneet [Puhemies koputtaa] juuri tähän esitykseen, joka täällä nyt on käsittelyssä, mutta kuulemme mielellämme [Puhemies koputtaa] tietenkin esimerkiksi sitä, mitä mieltä valiokunnassa ollaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.34 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tänään hallitus on valtioneuvoston istunnossa päättänyt, että Suomesta tulee Pohjolan alv-kuningatar. Suomi-neito purjehtii kärkeen yleisen arvonlisäveron valtavalla korotuksella, ja olette tällä vaalikaudella oman ohjelmanne mukaan korottamassa myös alennettuja alv-kantoja muun muassa kulttuurin ja liikunnan ja monille sairaille ikäihmisille tärkeiden lääkkeiden näkökulmasta. Näyttää siltä, että olette valinneet kokoomusjohtoisessa hallituksessa tämän kulutusverojen himokorottamisen ja alvien himokorottamisen linjan kaikilta osin.

Nyt tosiaan, kuten edustaja Lintilä hyvin kertoi, myöskin tämä pienyritysten alv-ajan helpotus on poistumassa. Todellinen uutinen kuitenkin kuultiin vaalikeskusteluissa, kun kokoomuksen kokenein meppi, teidän kärkiehdokkaanne Sirpa Pietikäinen ilmoitti, että hän haluaisi arvonlisäveron EU:n perittäväksi — EU-laajuisen arvonlisäveron. Pietikäinen saattaa olla jopa tuleva komissaari kokeneena kokoomuksen Eurooppa-vaikuttajana.

Kysyisinkin nyt pääministeriltä: [Puhemies koputtaa] Ajatteko te EU:ssa Euroopan unionin laajuista alvia, [Puhemies koputtaa] ja mitä muita EU:n keräämiä veroja mahdollisesti ajatte EU-politiikassanne?

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.36 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Antti Kurvinen: Kysyin pääministeriltä! — Kokoomuksen ryhmästä: Täällä johtaa puhemies tätä!] Kuten kysyjä hyvin tietää, niin arvonlisäverotus kuuluu tänne kansalliseen toimivaltaan, ja aiomme sen myös siellä pitää kuten verotuksen noin muutenkin. Valitettavasti viime kaudella keskustan ollessa hallituksessa te hyväksyitte elpymispaketin [Oikealta: Ohoh!] ja tähän liittyviä eräänlaisia verotusoikeuksia myös Euroopan unionissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.36 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on nostamassa yleistä arvonlisäveroa 25,5 prosenttiin. Ajankohta sattuu ensimmäiselle päivälle syyskuuta, joka on erittäin hankala suomalaisille yrityksille. Meillä on paljon yrityksiä, joiden arvonlisäveroilmoitusvelvollisuus on neljännesvuosittain, ja tämä desimaali 0,5 koetaan alalla kuin alalla erittäin vaikeana. Kaikki meidän tietojärjestelmät eivät tunnista sitä, kassajärjestelmät eivät tunnista sitä — ja nyt kesken vuoden lähdetään tekemään tämän tyyppisiä korotuksia. Haluaisin kysyä valtiovarainministeriltä: oletteko te tietoinen ja oletteko saaneet yrityskentästä niitä vakavia viestejä siitä, että jos kerta arvonlisäveroa korotetaan, niin olisi viisaampaa tehdä se vuodenvaihteessa eikä saattaa näitä yrityksiä paitsi sen korotuksen takia ahdinkoon, myös sen takia ahdinkoon, että heillä ei järjestelmät tunnista näitä ja osa yrityksistä joutuu tämän takia todellakin pulaan? Eikö meillä taloudessa mene riittävän huonosti, ettei tarvitse erikseen aiheuttaa yrityksille hankaluuksia lainsäädännöllä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.38 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä, jo kehysriihessä kävimme tätä keskustelua. Valitettavasti tilanne sille, että joudumme tämän arvonlisäverokorotuksenkin tuomaan kesken vuotta, liittyy siihen, että meidän on saatava tätä meidän alijäämää tältä vuodelta painettua rajan alle, jotta me kykenemme välttämään tämän alijäämämenettelyn. Me olemme jälleen vaikeassa tilanteessa. Muuten meidän olisi pitänyt tuoda tälle vuodelle uusia säästöjä, mikä olisi ollut varmasti vaikeaa myös eduskuntakäsittelyn kannalta, mutta kehysriihessähän me päätimme uusista säästöistä, jotka käynnistyvät heti ensi vuoden alusta, ja niitäkin käsitellään budjettilakeina tässä talossa hyvin kiireellisesti. Arvonlisäveron korotuksesta saatava fiskaalinen tuotto tälle vuodelle tarvitaan juuri varmistamaan se, että meillä on tämä selkeä liikkumavara siihen, että me emme joudu tähän alijäämämenettelyyn.

Ja mitä tulee sitten tähän desimaaliin. Keskustahan itse vaihtoehdossaan esitti tätä yhden prosenttiyksikön korotusta. [Antti Kurvinen: Järkevää! — Keskustan ryhmästä: Ei mene ihan himoverottamiseen!] Sen päälle hallitus valitettavasti joutui tämän 0,5 prosenttiyksikköä edelleen korottamaan. Olen ymmärtänyt, että joissakin vanhoissa järjestelmissä on vaikeuksia tämän desimaalin kanssa, [Puhemies koputtaa] mutta valitettavasti vaihtoehto tälle olisi ollut kahden prosenttiyksikön korotus. [Puhemies koputtaa] Luulisin, että tämä on se pienempi paha.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

16.39 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleisen arvonlisäveron suuri korotus yhdistyy hallituksen päätökseen nostaa alennettuja arvonlisäverokantoja sekä poistaa pienyrittäjien alarajahuojennus ilman kompensoivaa alvin alarajan nostoa. Nämä päätökset yhdessä heikentävät monen pienyrittäjän toimintaedellytyksiä, mutta ne heikentävät myös kansalaisten ostovoimaa. Erityisen haitallista on nostaa arvonlisäveroa nyt syyskuussa kesken taantumavuoden. Yrittäjät ovat nostaneet kysynnän puutteet muutenkin suurimpana ongelmanaan esiin, ja nyt tilannetta pahennetaan. Tänä vuonna tämä alvin korotus tuo vain noin 100 miljoonaa lisätuloja valtiolle, ja asiantuntijoiden mukaan tällä ei ole mitään ratkaisevaa merkitystä EU:n arvioinnin kannalta ja liiallisen alijäämän arvioinnin kannalta.

Arvoisa puhemies! Miksi hallitus ei ennemmin vaikkapa korjaa listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennuksen vääristymiä tai säädä lähdeveroa yleishyödyllisille yhteisöille ja ulkomaisille sijoittajille? [Antti Kurvinen: Hyviä ideoita! Miksi ei kelpaa? — Puhemies koputtaa] Miksi mieluummin kuritetaan suomalaisia pienyrittäjiä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.40 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän, että siellä vasemmalla ei ymmärretä sitä, minkälaisessa tilanteessa hallitus on. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Epäkunnioittavaa! — Tuo on ylimielistä!] Me haemme 10 miljoonan kokonaisuusiakin. Me tarkastelemme varsin pieniäkin segmenttejä, [Krista Kiuru: Ylimielistä! Esitettiin toista miljardia säästöjä edellisessä!] joista me voimme löytää säästöjä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Arvonlisäveron korotus ei ole pieni, vaan se on merkittävä. Mutta kyllä, verotuotto tässä tilanteessa on ylipäänsä heikko, joten meidän arviota tämän korotuksenkin tuottovaikutuksesta on jouduttu alentamaan yleisen suhdannetilanteen [Antti Kurvisen välihuuto] ja verotuottojen vähenemisen myötä. Tämä hallitus ei korota työn tekemisen ja yrittämisen verotusta. [Krista Kiuru: Sitähän te teette! — Välihuutoja vasemmalta] Arvonlisäveron korotus, vaikka onkin itsessään ikävä, yleisesti ottaen nähdään kuitenkin vähemmän haitallisenä toimenpiteenä. Ja uskokaa tai älkää, komission kanssa käydään keskustelua jatkuvasi siitä, että me haluamme välttää tämän alijäämämenettelyn. Meille se ei ole leikin asia. [Antti Kurvinen: Perussuomalaiset ottaa komissiolta käskyjä vastaan! — Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.41 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta ei halua Euroopan unionille verotusoikeutta. Kokoomus sen sijaan on nyt viime aikoina kunnostautunut tässä verotuksessa vähän joka tasolla, himoverotuksessa suorastaan. Ensin nostetaan alvi, sen jälkeen sorkitaan alempi alvikanta ja kallistetaan ihmisten elinkustannuksia, jopa lääkkeitä hintaa.

On pakko palata jo aiemmin esitettyyn kysymykseen. Kokoomuksen europarlamentaarikko, kärkiehdokas Sirpa Pietikäinen ajaa uuden yhteisvelan ohella nyt myös Euroopan

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

unionin laajuista arvonlisäveroa. [Välihuutoja oikealta] Tämä sama europarlamentaarikko muuten myös halusi, että Euroopan unioni saa päättää, mitä suomalaisille metsille tehdään. [Li Andersson: Onko tämä asiallista?] Joten kysymys: Miksi kokoomus, pääministeripuolue, haluaa Euroopan unionille verotusoikeuden? Pääministeri Orpo, olisiko se Suomen etu? [Antti Kurvinen: Ajatteko EU-veroa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.42 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin tämä on hallituksen kyselytunti, ja hallituksen linjassa ei ole mitään epäselvää. Me emme halua verotusoikeutta Euroopan unionille yhtään lisää. [Anne Kalmari: Hyvä, että kysyttiin, niin hallitus taipui!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys ilmastomuutoksen kustannuksista (Atte Harjanne vihr)

Suullinen kysymys SKT 111/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.43 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi, globaali tilannekuva, on äärimmäisen vakava. Lämpöennätykset rikkoutuvat toinen toisensa perään, ja vaarallisia keikahduspisteitä kolkutellaan jo. Tutkimus toisensa jälkeen on alleviivannut, että kuumenevan ilmaston taloudelliset haitat uhkaavat kasvaa massiivisiksi — on paljon parempi toimia ajoissa. Samalla on niin, että jollemme vähennä päästöjä EU-velvoitteiden mukaisesti, joudumme ostamaan päästöyksiköitä muualta kovaan hintaan. Vihreän siirtymän mahdollisuuksien tunarointi tulisi sekin kalliiksi. Käsien päällä ei siis ole varaa istua.

Valtiovarainministeri Orpo perusti aikanaan valtiovarainministerien ilmastokoalition. Pääministeri Orpon hallitus jarruttelee tai peruuttelee ilmastotoimissa. Epäonnistumisen hintalapusta uhkaa tulla valtava, ja valtiovarainministerin tulisi olla näistä riskeistä huolissaan naureskelun sijaan. Kysynkin valtiovarainministeri Purralta: miten hallitus huomioi ilmastopolitiikan epäonnistumisen valtavan hinnan valtiontaloudelle? [Aki Lindén: Kutsu-malla sitä ilmastohumpaksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.44 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee tähän ilmastokoalitioon, niin olen ymmärtänyt, että oppositiosta on kannettu huolta valtiovarainministerin osallistumisesta tähän, ja huomauttaisin, että Suomi aikoinaan oli perustamassa tätä ja silloin Suomi toimi puheenjohtajana. Nyt kuitenkin puheenjohtajuus kuuluu aivan muulle porukalle, joten kokouksiin totta kai osallistutaan, mutta profiiliin ei tarvitse olla vastaavanlainen.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

No mitä tulee sitten yleisesti ilmastopolitiikkaan — josta vastaava ministerihän ei ole paikalla — niin haluan kertoa siitä. Tämä hallitus tekee sellaista politiikkaa, joka esimerkiksi kotitalouksille ei olisi rasite eikä olisi rasite meidän kilpailukyvyllle. [Keskustan ryhmästä: Ai alvi ei rastita kotitalouksia?] Me kilpailemme tässä pelkästään Euroopan sisällä monista investoinneista ja hankkeista, ja meidän ohjelmamme puhtaasta siirtymästä, sen investointien tukemisesta, on varsin vahvalla pohjalla, ja uskoisin tähän, että tästä me saamme hyötyä. Hallitus ohjelmassaan jo muutenkin korostaa merkittävästi tällaista kädenjälkeä, joka tästä politiikasta [Puhemies koputtaa] ympärille menee pelkkien päästövähennysten sijaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys toisen asteen maksuttomuusrajausten peruuttamisesta (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 112/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.45 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Muste on tosiaan hädin tuskin ehtinyt kuivua kehysriihen jälkeen, kun hallituksen ministerit ovat jo tulleet katupäälle riihessä tehdyistä leikkauksista. [Vasemmalta: Ei ihme!] Purra haluaa perua Ratamon yöpäävystyksen lakkauttamisen, [Perussuomalaisten ryhmästä: Se on oikein!] ja opetusministeri Henriksson on linjannut, että toisen asteen maksuttomuuden rajauksesta pitää luopua.

On erittäin hienoa ja erittäin kannatettavaa, että olette valmiita korjaamaan omia heikosti perusteltuja leikkausesityksiänne, ja erityisen iloinen olen tästä Henrikssonin linjauksesta liittyen toisen asteen maksuttomuuteen. Mutta moni suomalainen on nyt huolissaan siitä, että nämä ovat vaalien alla tehtyä ulostuloja, joita teillä ei välttämättä ole aikomustaan oikeasti toteuttaa. Joten haluan nyt kysyä pääministeri Orpolta: Oletteko te valmis perumaan linjauksen toisen asteen maksuttomuuden rajauksesta Henrikssonin esittämällä tavalla, ja onko opetusministeri Henriksson tehnyt tästä esityksen hallituksen sisällä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.46 **Opetusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys, ja olen iloinen, että olemme siitä yksimielisiä, että olisi hyvä asia, että opetusmateriaalit ja oppimateriaalit saisivat jatkossakin olla maksuttomia. [Naurua — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja näin ollen tilanne on se, että silloin kehysriihen alla meillä ei ollut vielä kaikkea tietoa, meillä ei ollut kaikkia vaikutusten arviointoja. [Vasemmalta: Nyt on!] Ne vaikutusten arvioinnit on tehty nyt opetusministeriössä, ja niitten perusteella olen vetänyt itse sen johtopäätöksen, että nyt etsimme korvaavia säästöjä. [Välihuuto vasemmalta] Ja nämä säästöt tulen esittämään, ja tulemme esittämään

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

sitä sillä tavalla, että voidaan jatkaa niin, että opetusmateriaalit toisella asteella ovat maksuttomia. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Annan vielä vastauspuheenvuoron pääministeri Orpolle, olkaa hyvä.

16.47 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä yleiseen periaatteeseen, se varmasti kiinnostaa: on jouduttu tekemään todellakin vielä kolme miljardin lisäsäästöt. Ja nyt kun ne ovat tarkemmassa valmistelussa, niin eduskunnankin edellyttämällä tavalla näitä päätöksiä valmistellaan huolella ja tehdään arvioita. Jos asianomainen ministeriö, jolle joku säästö kuuluu, tulee siihen tulokseen, että sillä ei saavuteta säästöä tai se on senkaltainen, että kannattaa korvata jollain muulla, niin he voivat tehdä sen esityksen, tuoda sen hallituksen pöytään, ja näin tässä nyt ollaan toimimassa. Silloin hallitus arvioi sen, mikä on esitys.

Mutta se, mistä me pidämme kiinni, on se kolmen miljardin kokonaisuus. Emme me näitä muuten vaan olla tekemässä vaan siksi, että me saamme velkaantumisen tahtumaan, vältetään alijäämämenettely, ja siitä pitää pitää kiinni. Mutta totta kai laajasti kaikissa ministeriöissä nyt tehdään tätä valmistelutyötä näiden valitettavien säästölakien eteenpäin viemisessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys nuorisorikollisuuden ehkäisemisestä (Pauli Kiuru kok)

Suullinen kysymys SKT 113/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.48 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Viime viikonloppuna kuulumme äärimmäisen surullisista alaikäiseen kohdistuneista rikoksista Valkeakoskella. Tapaus järkytti syvästi Valkeakoskella ja koko Suomessa. Poliisi ja kaupungin viranomaiset toimivat tilanteessa nopeasti ja tahdikkaasti, suuri kiitos siitä.

Tarvitsemme lisää sekä pehmeitä että kovia keinoja vastaavien rikosten ehkäisemiseksi. Lainsäädännöllä ja ennalta ehkäisevällä työllä on pyrittävä torjumaan vastaavia tapauksia. Hallituksen tuoreessa nuorisorikollisuuden torjumisen ohjelmassa on näitä keinoja laajasti käsitelty lähes sadan sivun verran.

Arvoisa oikeusministeri Meri, mitä toimenpiteitä hallitus toteuttaa tällä vaalikaudella, jotta Valkeakoskella tapahtuneen kaltaisia tilanteita voitaisiin välttää jatkossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

16.49 Oikeusministeri Leena Meri (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustajalle tästä arvokkaasta puheenaiheesta. Ensinnäkin haluan — varmasti koko

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

hallitus yhtyy tähän — toivottaa jaksamista uhrin perheelle ja uhrin läheisille ja muillekin siellä yhteisössä. Tällaiset tapaukset ovat todella järkyttäviä, kun nuori henki uhrautaan.

Haluaisin, ennen kuin menen tuohon ohjelmaan, muistuttaa, että tämä hallitus tässä taloudellisessa tilanteessa, mistä me ollaan keskusteltu tässä melkein koko tunti, on panostanut siihen, että me haluamme varmistaa sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ja puolustuksen taloudellisen tilanteen siten, että olemme sinne vähemmän laittaneet mitään säästötavoitteita ja leikkauksia, koska kaikista tärkeintä oikeusvaltiossa on toimiva oikeudenhoito ja sisäinen turvallisuus ja että siellä on resursseja.

Meillä on valtavasti toimenpiteitä. Siitä toimenpideohjelmasta, minkä mainitsitte, nämä kaikki 43 toimenpidettä kyllä laitetaan nyt käyntiin, niin että se ei ole tarkoitettu paperiksi, joka on vain julkaistu.

Nyt minulta tuo aika loppuu. Mutta voitte olla aivan varma, että hallitus tekee kaikkensa tämältyyppisen [Puhemies koputtaa] rikollisuuden estämiseksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys nuorten hyvinvoinnin edistämisestä (Sara Seppänen ps)

Suullinen kysymys SKT 114/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.51 **Sara Seppänen ps:** Kunnioitettu puhemies! Meidän nuorillamme on hätä. Viimeisimmän kouluterveyskyselyn mukaan tyttöjen ahdistus on kasvanut. Sen mukaan suuressa osassa kouluista jopa lähes puolet kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaista tytöistä kokee olonsa ahdistuneeksi. Ahdistus näkyy jaksamisessa, ja kiinnostus oppimista kohtaan laskee.

Ilmiö näkyy kaikissa länsimaissa, eikä syitä tarvitse etsiä kaukaa. Ahdistuksen taustalla on muun muassa ulkonäköpaineita ja koulustressiä. Erityisesti kännyköiden ja sosiaalisen median liikakäyttö ja niissä leviävä vääristynyt kuva elämästä on tähän kytköksissä. [Aki Lindén: Ville Merinen poistaa ne!] Tutkimusnäyttöäkin aiheesta tulee jatkuvasti lisää. Liikunnan ja leikin sijaan hukutaan luureihin. Tästä kärsivät erityisesti lapset, joilla on neuropsykologisia haasteita.

Arvoisa opetusministeri Henriksson, tämä on koko yhteiskuntaa koskettava ongelma, ja vastuu on ennen kaikkea vanhemmilla, [Puhemies koputtaa] mutta minkälaisia toimia koulumaailmassa voidaan tehdä kotien tueksi tässä asiassa? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kännykät pois! — Ben Zyskowitz: Kännykät pois tunneilta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.52 **Opetusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos erittäin hyvästä kysymyksestä. Suuri osa lapsista ja nuorista voi edelleen hyvin, mutta edelleen tilanne on se, että mitä tyttöihin tulee, niin tilanne on huonontunut. Ja

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

kysyjä, edustaja on siinä aivan oikeassa, että tämä on asia, mikä meidän pitää ottaa vakavasti. Sen takia me tarvitaan toimiva opiskeluhoito. Lasten ja nuorten pitää tietää, että jos tuntuu ahdistavalta, on joku vanhempi ihminen, jonka puoleen voi kääntyä. Me tarvitaan poikkihallinnollista työtä, me tarvitaan työrauhaa.

Tämän johdostahan hallitus tekee paljon toimenpiteitä nyt, ja tänään me olemme tehneet erittäin hyvän päätöksen, jolla me myös halutaan lisätä työrauhaa kouluihin: me tul-laan lisäämään kolme vuosiviikkotuntia alakouluun, kaksi vuosiviikkotuntia luokille 1 ja 2 ja sitten yksi vuosiviikkotunti 3.—6. luokalle. Kyseessä on juuri äidinkielen ja matematiikan vahvistaminen. Luulemme, että myös tällä toimenpiteellä ja sillä, että hallitus nyt panno-
staa perusopetukseen, on vaikutusta. [Puhemies koputtaa] Mutta toki meidän on myös tehtävä enemmän, jotta jokainen lapsi tuntee olonsa turvalliseksi ja voi puhua [Puhemies koputtaa] hyvinvoinnista aikuisten kanssa riittävässä ajoin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys EU:n puolustusyhteistyön syventämisestä (Eva Biaudet r)

Suullinen kysymys SKT 115/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Nästa fråga, ledamot Biaudet, varsågod.

Keskustelu

16.54 **Eva Biaudet r:** Herr talman! Krig härjar alldeles nära oss i Europa och utanför i Mellanöstern. EU behöver ta ett större ansvar för säkerheten. Vi måste säkerställa EU:s internationella handlingskraft och trovärdighet. Även Finlands 15 EU-parlamentariker, som väljs in till parlamentet den 9 juni, kommer att stå inför flera viktiga beslut de kommande fem åren för att stärka EU:s roll.

Herra puhemies! Sota ja väkivalta Euroopassa ja Euroopan lähialueilla on kaikkien mielessä. Ulkopuoliset voimat yrittävät heikentää EU:n uskottavuutta ja kykyä päätöksentekoon. Tiivistämällä puolustusyhteistyötä EU-maiden kesken ja vahvistamalla EU:n ulkopoliittista roolia ja päätöksentekoa laajemmin voimme paremmin ehkäistä ja torjua aseellisia konflikteja.

Kysynkin arvoisalta pääministeriltä: Mitä keskusteluja EU:ssa käydään puolustusyhteistyön ja kriisinhallinnan syventämiseksi? Mitä toimenpiteitä Suomi voisi esittää työohjelmaan seuraavaksi viideksi vuodeksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos! — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.55 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Se on todellakin niin, että Venäjän uhan edessä, joka tulee jatkumaan näillä näkymin valitettavasti vähintään vuosia ellei vuosikymmeniä, Euroopan on tiivistettävä puolustusyhteistyötään, nostettava omaa teollista tuotantoaan puolustusteollisuuden osalta ja varauduttava laajasti, yhteiskunnallisesti, erilaisiin kriiseihin.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Nostaisin erityisesti esille Suomen hallituksen tekemän esityksen varautumisunionimalista, joka vahvistaisi koko Euroopan unionin laajaa turvallisuutta, kokonaisturvallisuutta, resilienssiä, kestävyyttä erilaisiin uhkiin, joita me voimme kohdata. Tietenkin kyse on kaikista uhista — pandemioista, luonnonkatastrofeista — mutta ehkä meidän kaikkien mielisä on uhka Venäjältä, kaikki se, miten Venäjä voi aiheuttaa harmia ja haittaa, vahinkoa, Euroopan unionille koettaessaan horjuttaa meidän yhtenäisyyttä. Siksi tämä varautumisunioniajattelu on erinomainen, ja kun presidentti Niinistö on saanut [Puhemies koputtaa] komission puheenjohtajalta tehtävän laatia Euroopan turvallisuudesta ja puolustuksesta raportin, [Puhemies koputtaa] niin se pitää sisällään varmasti myöskin tämän osan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys saattohoidon kehittämisestä (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 116/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Vuosittain 30 000 suomalaista tarvitsee elämänsä loppuvaiheessa oireita lievittävää eli palliatiivista hoitoa ja saattohoitoa, ja näissä on tärkeää varmistaa kuolevan ja hänen läheistensä yksilölliset tarpeet. Tehokkaita kivun ja muiden oireiden hoitokeinoja on, myös esimerkiksi sedaatiota eli nukutusta voidaan tarvittaessa käyttää.

Lääkäriliitto vahvisti hiljattain kantansa vastustaa eutanasian laillistamista todeten, että lääkäreiden tehtävä on elämän suojelu ja kärsimyksen hoito, eikä hoitojärjestelmän mahdollisia puutteita pidä korjata eutanasian tai lääkäriavusteisen itsemurhan avulla.

Hallitusohjelmassamme luvataan selkeyttää säädöksiin oikeus saattohoitoon, joka turvaa hyvän elämän loppuvaiheen hoidon riippumatta ihmisen asuinpaikasta tai hoitopaikasta, ja kysynkin: missä aikataulussa hallitus tätä toteuttaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.57 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen nostaa esiin erittäin tärkeän aiheen. Saattohoito, palliatiivinen hoito, niiden kehittäminen on erittäin tärkeää. Sosiaali- ja terveysministeri on myöntänyt 5,6 miljoonaa euroa hyvinvointialueille, joissa on yliopistosairaala, palliatiivisen hoidon kehittämishankkeisiin, ja tämän rahan käyttöaikaa on jatkettu tämän vuoden loppuun asti. Odotan siitä raporttia ensi vuoden alussa ja tarkastelen sen jälkeen, mihin se johtaa.

Mitä tulee tähän säädösvalmisteluun, niin terveydenhuoltolaissa, 24 §, on säädetty siitä, että alueiden on järjestettävä alueensa asukkaiden sairaanhoito. Tätä pykälää on mahdollista täsmentää lisäämällä siihen saattohoito. Toki se sisältyy nyt jo siihen, mutta jos halutaan sitä täsmentää, ja kun halutaan, niin lisätään se siihen pykälään. Tämä on tulossa ensi vuonna muistaakseni, kun terveydenhuoltolakia käydään läpi.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys arvonlisäveron korottamisen vaikutuksesta työllisyyteen (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 117/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen ohjelmassa on säästötoimet kaksi miljardia, että saadaan satatuhatta työllistä lisää. Nyt on kuitenkin mennyt niin, että 50 000 työtöntä on tullut lisää. Arvonlisäveron nosto ajoittuu huonoon paikkaan, koska se kuristaa taloutta — miljardi otetaan pois markkinoilta, se on ihan selvä asia. Kun te teette laskelmia siitä, kuinka paljon työllisiä te saatte kaikilla toimenpiteillä, niin mitä laskelmia te olette tehneet siitä, paljonko arvonlisäveron kuristus vaikuttaa työllisyyteen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.59 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus tekee työmarkkinoille ja muuten rakenteellisia uudistuksia, joiden keskipitkän ja pidemmän aikavälin työllisyysvaikutus on selvä. Nämä arviot eri toimista ovat valtiovarainministeriön virkakunnan laskemia. Sen lisäksi täytyy huomioida suhdannetilanne. Tällä hetkellä olemme alhossa. Onneksi monella sektorilla näkyy jo hieman enemmän valoa. Valtiovarainministeriön omienkin arvioiden mukaan kasvu käynnistyy ensi vuonna, jolloin myös työllisyys lähtee uudelleen nousuun, ja hallituskauden loppupuolella työllisyys näiden arvioiden mukaan on jo korkeampaa kuin se oli hallituksen aloittaessa.

No sitten, mitä tulee näihin hallituksen päätöksiin säästöjen ja veronkorotusten myötä, niin esimerkiksi sekä sosiaaliturvaleikkaukset että arvonlisäveron korotus heikentävät ostovoimaa. Toisaalta ostovoimaa parantavat monet muut tekijät, joita tällä hetkellä hallitus toteuttaa ja jotka muuten yhteiskunnassa ilmenevät, esimerkiksi ansiotason nousu, [Puhemies koputtaa] reaaliensioiden parantuminen. Tällä kokonaisvaikutuksella totta kai on vaikutusta, [Puhemies koputtaa] mutta arvio vaikutuksesta bkt:n kasvuun on yhteensä miinus 0,5 prosenttia [Puhemies koputtaa] vuosina 25—26.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Siirrymme päiväjärjestyksen muihin asioihin.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

3. Annika Saarikon vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 15/2024 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 31.5.2024 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 31.5.2024 kello 10.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 7/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 5/2024 vp

Valiokunnan mietintö SuVM 1/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Jatkettuun ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö SuVM 1/2024 vp. Suuri valiokunta yhtyy eduskunnan 24.5.2024 tekemään päätökseen. Työjärjestyksen 53 §:n mukaisesti lakiehdotuksen sisältöön ei voi enää esittää muutoksia. — Keskustelu, edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva suuren valiokunnan mietintö alkoholilain muutoksesta on varsin lyhyt ja ytimekäs. Siihen sisältyy lausuma, sama lausuma, joka sisältyi myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön vastalauseeseen, jossa todetaan, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa alkoholilain muutoksista aiheutuvia vaikutuksia erityisesti perheisiin ja lapsiin sekä alkoholikuolleisuuden ja ryhtyy tarvittaessa havaittujen ongelmien korjaamiseen sosiaali- ja terveystalouden sekä veropolitiikan keinoin”. Tämä lausuma on hyvä, se on tarpeen, mutta kyllähän se kertoo tämän lakiesityksen haitallisista vaikutuksista, joita tässä jo ponnassa ennakoidaan ja joita aiotaan sitten muilla keinoilla, sosiaali- ja terveystalouden ja veropolitiikan keinoilla, ryhtyä paikkaamaan.

Tämä esitys todellakin laajentaisi merkittävästi alkoholijuomien saatavuutta. Näiden vahvempien juomien myyntipaikkojen määrä nousisi 17-kertaiseksi nykytilaan verrattuna. Kun Alkolla on tällä hetkellä 373 myymälää, niin näitä vähittäismyyntiluvan haltijoita on 6 300. Alkoholien saatavuus ei tälläkään hetkellä ole Suomessa ongelma, mutta sen sijaan alkoholihaitat ovat. Kyllä tällä päätöksellä valitettavasti ollaan irtautumassa kansanterveysläähtöisestä, pohjoismaisesta, meidän naapuriemme rintamasta. Ruotsissa edelleen raja on 3,5 prosenttia eli sitä vahvempia juomia ei ole kauppojen hyllyillä, Norjassa 4,75 prosenttia.

On myönteistä, että alkoholien kokonaiskulutus, etenkin nuorten alkoholinkäyttö, on Suomessa laskussa. On myönteistä, että myös täysraittius on tullut muotiin. Ja hallituksen eduksi on todettava se, että alkoholijuomien valmisteverotustahan ollaan kiristämässä kah-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

della prosentilla, mikä korottaa jonkin verran, noin prosentin verran, hintoja. Mutta kyllä meillä alkoholin liikakäyttö on edelleen vakava kansanterveysongelma. Kustannukset siitä ovat yhteiskunnalle suuret, ne nousevat vuosittain lähes miljardiin euroon, minkä lisäksi alkoholisairaudet aiheuttavat työkyvyttömyyttä, ennenaikaista kuolleisuutta. Vuosittain noin 1 600 ihmishenkeä menetetään alkoholiongelmien vuoksi. 70 000 lasta elää perheessään, jossa vanhemmalla on vakava, siis vakava, päihdeongelma. Meillä syntyy vuosittain arvioiden mukaan, ihan hallituksen oman esityksen perusteluissa olevan arvion mukaan, 600—3 000 lasta, jolla on jonkinasteinen alkoholin aiheuttama häiriö, ja on kyllä järkyttävää, että lapsi jo syntyessään on alkoholin vaurioittama, mikä vaikuttaa pysyvästi hänen elämäänsä. Alkoholi liittyy joka neljanteen poliisin hälytystehtävään. Hyvinvointialueet, poliisi ja oikeuslaitos ovat kuormittuneita alkoholihaittojen vuoksi, ja sen vuoksi esimerkiksi itselleni on tullut nimenomaan lääkärikunnalta runsaasti viestejä, joissa on kerrottu, millä tavoin sairaaloissa, päivystyspoliklinikoilla ja kirurgien vastaanotoilla alkoholihaitat näkyvät, ja toivottu, että eduskunta ymmärtäisi hylätä tämän esityksen.

No, miten tätä esitystä on perusteltu? Olen löytänyt keskustelusta kaksi perustelua: on vedottu eurooppalaisiin juomatapoihin ja sitten kaupan, päivittäistavaraliikkeiden, tarpeisiin. Eurooppalaisia juomatapoja on monenlaisia. Jos katsomme tilastoja, niin voimme nähdä sen, että niissä maissa, joissa on käytössä monopoli, kuten Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa, alkoholin kokonaiskulutus samoin kuin alkoholihaitat ovat merkittävästi alhaisempia kuin muissa maissa, vaikkapa Tanskassa, jossa alkoholia myydään vapaasti kauppojen hyllyiltä. Ja meillä on itäeurooppalaista, hyvin, voi sanoa, humalahakuista eurooppalaista juomatapaa. Myös perinteisissä viinintuottajamaissa, esimerkiksi Ranskassa, päivittäisen käytön seurauksena maksakirroosi ja muut alkoholisairaudet ovat yleisiä. Ne eivät välttämättä näy humalahakuisena juomisena, mutta näkyvät nimenomaan alkoholisairauksina, joista ollaan erityisen huolestuneita.

Olen itse sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen, ja kyllä tuo lausuntopalaute valiokunnassa oli murskaava. Minun on vaikea ymmärtää, miten ne edustajat, jotka ovat kuulleet kaiken sen lausuntopalautteen, voivat olla tämän esityksen takana. Tällaisenaanhan tätä esitystä ei kannattanut kuin päivittäistavarakauppa, jonka myynnin arvioidaan kasvavan 50 miljoonalla eurolla nimenomaan Alkon myynnin kustannuksella. Eli tämä esitys on 50 miljoonan euron lahja kaupalle, joka alkoholin lisäksi on ahnehtimassa hyllyilleen myös lääkkeitä.

Tämän esityksen yhteydessä on käyty paljon keskustelua myös tästä valmistustaparajoitteesta, jolle on sillekin sinänsä hyvät perustelut. Valmistustaparajoitteen leimaaminen EU-oikeuden vastaiseksi olisi aika vaarallista, koska jos joskus tulisi hallitus, joka haluaisi vielä nämä vahvemmat viinit kauppojen hyllyille, silloin sinne tulisi myös ottaa kaikki juomat, jos emme hyväksy tätä valmistustaparajoitetta periaatteellisista syistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

17.10 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Ihmettelen hiukan ylipäättänsä hallituspuolueiden linjaa siitä, että ei haluttu kuulla eurooppaoikeuden asiantuntijoita, jotka olisivat arvioineet tarkemmin, miten tämä hallituksen alkuperäinen esitys on eurooppaoikeuden vastainen, eli kun tämä valmistustaparajoite tulee. Se tyrmättiin suuressa valiokunnassa, ja pidän sitä kyllä erittäin valitettavana. Kyllähän asiantuntijatietoon pitäisi perehtyä niiden päätösten, mitä tästä talosta tulee ja mitä täällä tehdään, mutta nyt ei haluttu kuun-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

nella asiantuntijoita. Vähän samoin kuin edustaja Räsänen viittasi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jossa myöskään valitettavasti asiantuntijoita eivät lopulta tarpeeksi hallituspuolueet kuulleet.

Kaikista vaikein on minun ymmärtää tämä kristillisdemokraattien toiminta. Eli kristillisdemokraattien ollessa hallituksessa alkoholin saanti ruokakaupoista helpottuu. Ja ennen kaikkea kun tämä teidän hallituksenne esitys lopulta tulee EU-oikeudelliseen käsittelyyn, niin sehän johtaa siihen, että meidän Alkon asema murretaan. Eli kristillisdemokraatit tämän kaiken johtopäätöksenä ovat olleet myös aikaansaattamassa sitä. Edustaja Räsänen viittasi myös apteekkeihin, ja tämän hallituksen aikana aiotaan — jos hallitusohjelmaa lukee — myös apteekkien asemaa heikentää. Eli te istutte siellä hallituksessa, ja todella vetoan teihin, arvoisat kristillisdemokraatit, että todella ajaisitte sitä politiikkaa, mitä te olette luvanneet. Nyt käy ilmi, että teidän tuellanne hallitus vie näitä esityksiään eteenpäin, koska te olette siihen hallitusohjelmaanne niin voimakkaasti sitoutuneet, ja kyllä ihmettelen sitä. Tämä apteekkiasia tulee käsittelyyn myöhemmin, ja katsotaan, miten Alkon kanssa käy, mutta kyllä me muistamme, että kristillisdemokraatit olivat kuittaamassa näitä päätöksiä. [Sari Tanus: Ovaskalle tiedoksi, että kristillisdemokraatit ovat vastustaneet koko ajan tätä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.12 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä suuren valiokunnan mietinnöstä: Minusta mietintö on, no, ensinnäkin lyhyt ja ytimekäs mutta myös vastuullinen. Tämä lausuma, joka sinne tuli, on varmastikin vastuullista politiikkaa, ja hyvän näin, että sitä nyt seurataan sitten jatkossa. Ei kai uudistuksia kannata tehdä, jos ei katso, mihin suuntaan ne sitten lopulta menevät.

Mutta tässä nyt käydään tätä samaa keskustelua monetta kertaa siitä, että nyt saatavuutta todellakin lisätään, kuten edustaja Räsänen sanoi. Mutta tämä nyt ei edelleenkään ole 2000-luvun Suomessa alkoholipolitiikassa ollut enää minkäänlainen argumentti. Saavutettavuutta lisättiin 2016 liikeaikalain kumoamisen yhteydessä, edellisessä uudistuksessa 2018, ja kokonaiskulutus vain laskee. Joten siinä mielessä tämä saavutettavuus ei ole enää argumentti — varsinkaan, kun me taas kerran hintoja nostamme.

Ja mitä tulee alkoholiverotukseen, se on kyllä Suomessa ylivoimaisesti suurinta koko Euroopassa, lähes tuplat jokaisessa, niin oluessa, viinissä kuin kovissa viinoissakin, joten se on kyllä aika lailla tapissa siinä suhteessa. Mutta siihen, että tämä uudistus lisäisi kokonaiskulutusta, en usko pätkääkään. Muun muassa edellisen uudistuksen jälkeen kokonaiskulutus laski 11 prosenttia, ja näillä veronkorotuksilla se varmasti jatkaa laskua.

Sitten edustaja Ovaska otti EU-oikeudellisen aseman huomioon. Siinä mielessä se oli hiukan kornia — no, hän lähti jo salista — että nimenomaan keskusta puhuu tästä ja itse asiassa sosiaalidemokraatit samoin, koska EU:n aikana, kun Suomi on ollut EU:ssa, tämä valmistustarajoinit itse asiassa on ollut niin keskustalaisissa hallituksissa kuin demarihallituksissa voimassa pidemmän aikaa kuin nytten ilman tätä rajoitinta. Vuonna 2018 kyllä me sen poistimme ja nyt me palautamme. Mutta tässä ei ole sen suurempaa EU-oikeudellista syytä, ei niin ennen tätä uudistusta kuin jälkeenkään.

Itse asiassa, kun täällä näihin eurooppaoikeuden professoreihin viitattiin, eurooppaoikeuden professori Snell sanoi, että tässä ei pitäisi missään nimessä edes käsitellä SEUT 34 tai 36 artiklaa, jotka ovat tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia artikloja, vaan nimen-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

omaan 37:ää, joka taas koskee kansallisia monopoleja. Siinäkin suhteessa en näe tässä suurempia ongelmia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, olkaa hyvä.

17.14 Ville Valkonen kok: Arvoisa puhemies! On aika ottaa jälleen yksi askel luottamuksessa suomalaisiin. Ylivoimaisesti suurin enemmistö suomalaisia käyttää alkoholia, niin kuin muitakin nautintoaineita, vastuullisesti ja kohtuudella.

Päihdeongelmat ovat täysin todellisia, ja kukaan ei vähättele niitä. Alkoholiin liittyy paljon yhteiskunnallisia, suoria ja välillisiä, haittoja, mutta niiden hallintakeinot ovat ennen kaikkea päihdepalvelut, valistus ja ennalta ehkäisevä työ.

Se ei ole peruste rajoittaa koko väestön kulutusmahdollisuuksia, että tietyllä ryhmällä on haittoja, varsinkin kun nyt tehdään hyvin maltillinen uudistus, sen seurauksia seurataan aivan kuten edellisenkin uudistuksen osalta ja kaikki uudistukset tehdään harkiten ja askel kerrallaan. Suomalainen alkoholipolitiikka ei tällä muutoksella mullistu tai muutu täysin toisenlaiseksi, ja me voimme aina tehdä tarkennuksia lainsäädäntöömme. Suomalaiset ansaitsevat luottamusta myös alkoholin suhteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä. — Mikrofoni.

17.16 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä alkoholilain muutos on todellakin sellainen, mitä kristillisdemokraatit eivät ole kannattaneet, eivät hallitusneuvotteluissa, eivätkä tämäntyyppiset muutokset ole olleet kristillisdemokraattien kannattamia myöskään aiemmin. Aivan johdonmukaisella linjalla siellä sosiaali- ja terveystieteiden kunnassa kristillisdemokraatit Päivi Räsäsen johdolla ovat olleet vastustamassa tätä ja, niin kuin kollega tuossa edellisessä puheenvuorossa hyvin avasi, niitä epäkohtia, haittoja eri sektoreilla, mitä alkoholin saatavuuden lisääminen tekee. Me kaikki ymmärrämme, että jos haluamme terveyttä ja hyvinvointia edistää, niin emme voi olla kannattamassa tämäntyyppistä lakimuutosta. Samoin suuressa valiokunnassa, jossa itse istuin, näihin sosiaali- ja terveystieteiden kunnan mietinnössä hyvin avaamiin epäkohtiin perustuen olin esitystä vastustamassa, eli edelleenkin tietysti terveydenhuollon pitkän linjan ammattilaisena myöskin ja lääkärinvalan vannoneena toivoisin, että ehkä tässä jotakin vielä voisi tapahtua, että tämä lakiesitys ei etenisi.

Tähän on tuotu hyvä ponsi siitä, että seurataan vaikutuksia erityisesti perheisiin ja lapsiin sekä alkoholikuolleisuuteen, ja velvoite, että tarvittaessa ryhdytään havaittujen ongelmien korjaamiseen ja sosiaali- ja terveystieteiden sekä veropolitiikan keinoin. Siis ryhdytään haittojen korjaamiseen, mutta totta kai tämän päivän politiikkaa olisi se, että me ennaltaehkäistään eikä tehdä sellaisia muutoksia, jotka lisäävät monella tapaa näitä haittoja ja epäkohtia, joita sitten ruvettaisiin myöhemmin korjaamaan.

Haluaisin tässä edeltäville puheenvuoroa käyttäneille myös sanoa, että kyse ei ole vain alkoholin väärinkäytöstä aiheutuvista haitoista, vaan kaikki varmasti tietävät, että alkoholi on solumyrkky ja se lisää esimerkiksi syöpätauteja. Me paljon puhumme siitä, kuinka syöpätaudit ovat lisääntyneet ja hoidot ovat pitkiä ja hyvinkin kalliita — alkoholi lisää syöpätauteja. Eli toivoisin tietysti, että nyt seuraavana kesäviikonloppuna, kun näitä mietintöjä ehkä vielä joku lukee ja perusteluja lukee, sieltä voisi löytyä sellaista konsensusta, että ehkä ensi viikolla voisimme päätyä tässä salissa toisenlaiseen päätökseen.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Sitten haluaisin peräänkuuluttaa myös vastuullisuutta päivittäistavarakaupalta. Siellä puhutaan paljon vastuullisesta toiminnasta, ilmasto- ja ympäristövaikutuksista muun muassa liittyen siihen, minkälaisia energiamuotoja kaupassa käytetään ja niin edelleen, tai mistä hankitaan tuotteita, niin toivoisin, että päivittäistavarakauppiaat myös miettivät asiakkaita. Täysin heidän päätettävissään on, minkälaisia tuotteita sinne hyllyille otetaan. Toivottavasti sieltä löytyy laajalti alkoholittomia ja mietoja vaihtoehtoja. Ei kenkään kauppiaan tarvitse ottaa vahvempia sinne myyntivalikoimaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

17.19 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä alkoholilain muuttamisesta, joka 17-kertaistaisi vahvempien oluiden, siidereiden ja viinien myyntipisteet päivittäistavarakauppoihin, kioskeille ja huoltamoille. Tämä esitys ei ole perusteltu, ja meidän velvollisuutemme olisi hylätä se.

Ensinnäkin esitys lisää alkoholin kulutusta, mikä johtaa väistämättä alkoholihaittojen lisääntymiseen. Kansainvälinen tutkimuskirjallisuus tukee tätä, ja THL:n mukaan alkoholi- myymälöiden lisääntyminen johtaa johdonmukaisesti alkoholin kulutuksen kasvuun. Maailman terveysjärjestö pitää pohjoismaista valtiollisen yksinoikeusjärjestelmän mallia hyvänä esimerkkinä alkoholihaittojen vähentämisestä. Miksi emme voisi jatkaa tätä hyväksi todettua linjaa?

Toiseksi tämä esitys lisää eriarvoisuutta yhteiskunnassamme. Alkoholinkäytön lisääntyminen heikentää erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tilannetta. Tämä näkyy myös terveyserojen kasvuna. Erityisesti lapset kärsivät vanhempiensa alkoholinkäytön lisääntymisestä. Arviolta 70 000 lasta Suomessa asuu perheessä, jossa vanhemmalla on alkoholiongelma. Tämä lisää lasten tapaturmariskiä, sairaalahoitoja ja psyykkisen kehityksen häiriöitä.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on esittänyt lakiesityksen hylkäämistä erityisesti sen negatiivisten sosiaali- ja terveyspoliittisten vaikutusten vuoksi ja on katsonut, että lasten edun ja hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumisen kannalta on perusteltua tämä esitys hylätä.

On myös huomattava, että suomalaiset eivät halua väljempää alkoholipolitiikkaa. THL:n tutkimuksen mukaan vain 26 prosenttia vastaajista kannattaa alkoholipolitiikan höllentämistä, mikä on alin osuus sitten vuoden 2015. Hallituksen esityksellä on laajat negatiiviset vaikutukset, jotka kohdistuvat yksilöihin, perheisiin ja koko yhteiskuntaan. Alkoholin riskikäyttö koskettaa vähintään puolta miljoonaa suomalaista, ja kokonaiskulutuksen lisääntyessä myös riskit kasvavat. Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi on vaaka- laudalla.

YK:n lapsen oikeuksien komitea on vuonna 2023 suosittanut Suomea tehostamaan toimia nuorten alkoholinkäytön ehkäisemiseksi. Tämä esitys on ristiriidassa näiden suositusten kanssa. Meidän on mietittävä, millaisen viestin haluamme lähettää lapsillemme ja nuorillemme. Haluammeko heikentää heidän hyvinvointiaan ja tulevaisuuttaan vai tukea heidän kasvuaan ja kehitystään turvallisessa ympäristössä?

Arvoisa puhemies! Meidän tulee hylätä tämä esitys. Se ei ole kansanterveyden, lasten hyvinvoinnin eikä kansakunnan etu. Alkoholista ei yleensä mitään hyvää seuraa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.22 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Ymmärtääkseni tässä istunnossa ei vielä tarvitse tehdä hylkäysesitystä, mutta ilmoitan, että kannatan edustaja Asellin äsken ilmaisemaa hylkäyskantaa tässä asiassa.

Halusin käyttää puheenvuoron lääkärinä ja kansanedustajana. Täällä on kuultu erinomaisia puheenvuoroja, kuten äsken edustaja Asellin ja myös aiemmin edustaja Räsäsen puheenvuorot. Alkoholi on addiktoiva aine ja päihde, ja me tiedämme, että se aiheuttaa yhteiskunnassa paljon ongelmia — perheväkivaltaa, lasten laiminlyöntiä, tapaturmia voimakkaassa käytössä, hitaasti kehittyviä sairauksia ja ehkä kaikkein surullisimpana sikiövaurioita. On arvioitu, että Suomessakin syntyy satoja FAS-syndrooman omaavia lapsia, jotka ovat vaurioituneet kehityksessään äidin alkoholinkäytön seurauksena. On kuitenkin epärealistista ajatella, että voisimme juuria alkoholin pois länsimaisesta yhteiskunnasta kokonaan. Kielto lakia kokeiltiin jo sata vuotta sitten, ja tulos oli huono.

Eri maissa on niiden historiasta johtuen — maantieteestä johtuen, uskonnosta ja muista kulttuurisista asioista johtuen — hyvin erilaisia alkoholipolitiikkoja tai alkoholikulttuureja, jos näin voidaan sanoa. Kuten kaikki tiedämme, Suomi, Ruotsi ja Norja, me pohjoiset valtiot täällä, olemme olleet rajoitetumman alkoholinjakelun kannalla, ja minusta se on sopinut hyvin meidän olosuhteisiin. Monissa Etelä-Euroopan maissa alkoholin kokonaiskulutus on ollut suurempi, mutta sitten toisaalta humalahakuinen juominen, joka taas meillä on kuitenkin ollut yleistä, on ollut vähäisempää, ja alkoholin haitat ovat tulleet nimenomaan sen kokonaiskulutuksen kautta.

Itse kannatan tietysti — ja luulen, että koko sali täällä kannattaa — valistustoimintaa, jotta me voisimme kohtuullistaa ja vähentää alkoholin käyttöä. Arvostan itse henkilökohdaisesti täysraittiutta, jos sillä nyt on jotain merkitystä tässä, vaikka ei sinänsä pitäisi olla, eli itse olen maltillisen alkoholinkäytön kannattaja.

No, nyt on tämä konkreettinen lainsäädäntötilanne tässä, ja kyllä se niin vain on, että saatavuuden lisääminen vaikuttaa käyttöä lisäävästi. Se, että samaan aikaan tapahtuu muita asioita — esimerkiksi verotuksen, elämäntapojen muutosten, työkulttuurin muutoksen ja niin edelleen seurauksena — jotka vähentävät alkoholinkäyttöä, on hyvä asia. Mutta vielä enemmän se vähenisi, jos me emme lisäisi saatavuutta.

Eli tässä lyhyesti perustelut sille, että olen tämän hylkäämisen kannalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viitaten edustajan puheessaan esittämiin pohdintoihin totean, että ensimmäisessä käsittelyssä ei voi tehdä hylkäysesityksiä, mutta toisessa käsittelyssä voi. [Aki Lindén: Just, kiitoksia!] — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisille tämä alkoholilainsäädännön muuttaminen silloin tällöin taitaa olla melkein kansanharrastus, ja itse olen sellaisen pitkäjänteisen, rauhallisen alkoholipolitiikan kannattaja. Suomen valtiollehan aiheutuu valtavia menoja siitä, että alkoholin aiheuttamien sairauksien kustannukset nousevat jatkuvasti yhä korkeampiin lukuihin, ja huolestuttavimpia ovat tietenkin nuorten keskuudessa tapahtuvat ongelmat. Edustaja Lindén oivallisesti kuvasi ongelmat näillä syntyvillä lapsilla, jotka ovat kärsineet, kun odotusaikana vanhemmat ovat nauttineet ja varsinkin jos äiti on nauttinut alkoholia. Voi aiheutua sikiölle sellaisia vaurioita, jotka eivät koskaan parane. Nämä ovat aivan järkyttäviä tapauksia.

Olisin toivonut, että tämä lakiesitys olisi jäänyt tulematta, oltaisiin jatkettu samalla vanhalla tavalla. Se, että meillä Suomessa on voimassa tämä Alkon monopoli, on hyvä asia.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Valtion pitää saada tuloja, kun siitä aiheutuu valtavasti myös menoja. Ja sitten sitä, kun näitä prosenttiosuuksia ja myyntipaikkoja muutellaan jollakin prosenttimuutoksella — menee vaikka nyt ruokakauppaan myytäväksi joku vähän vahvempi juoma — minä en pidä ollenkaan hyvänä.

On tärkeää, että kansanterveydestä pidetään huolta, ja eduskunnalla on minusta siinä erittäin tärkeä — ja tärkein — rooli tässä maassa. Totta kai vanhempien pitää kasvattaa lapsensa siihen maailmaan, missä me elämme, oppia elämään myös näiden nautintoaineiden kanssa, että joka kodissa kerrotaan, miten tämä asia tulee hoitaa, jotta ihminen säilyy terveenä ja hyvinvoivana.

Mitä tulee näihin Euroopan unionin kommentteihin Suomen alkoholipolitiikasta, niin nähdäkseni ainoa järkevä tapa on se, että olemme rauhallisia ja pidättyviä. Monopolia kannattaa suojella niin, että se säilyy edelleen meillä tällä tavalla, enkä jaksa uskoa vielä tänäkään päivän jälkeen, että alkoholin saatavuus olisi jollekin ongelma — se liika määrä aina on ollut. Niitä tapauksia on tässä maassa aivan riittävästi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi, kun edustaja Ovaska hyvässä puheenvuorossaan äsken nosti esille myös nämä apteekkien mahdolliset muutokset, niin toivoisin, että hallitus ei siihen puutu, koska jos meillä apteekkilaitosta ruvetaan supistamaan, se johtaa armotta siihen, että maaseutukunnista apteekit poistuvat, ja se taas johtaa siihen, että olemme sitten todella isoissa ongelmissa. Toivon, että tämä otetaan vakavasti. Molemmat asiat ovat vakavia, ja apteekkia pidän sellaisena elämän ja kuoleman kysymyksenä, koska maaseutukunnissa on paljon vanhoja ihmisiä, ja heille se lääkkeen saanti, nopea saanti, on aivan henki ja elämä. Toivon tässä asiassa hallitukselta viisautta ja pidättyvyyttä, että otetaan huomioon koko Suomi, ei vain niitä kasvukeskuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

17.28 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tuossa monta semmoista asiaa jo sanoikin, mitä oli itsellä mielen päällä. Täällä tulivat esille esimerkiksi nämä syöpäsairaudet, ja olin tuossa Saimaan Syöpäyhdistyksen vieraana joku aika sitten, ja kysyin sitten siellä, että mikä heidän kantansa tähän on, niin he sanoivat, että se on selkeä nolla, koska on syöpälajeja, joita alkoholi voi olla aiheuttamassa, ja sitten erityisesti uusimisriski kasvaa.

Mutta pari huomiota. Olen tästä toisesta jo aiemminkin täällä puhunut, mutta tuntuu, että se ei nyt oikein tartu. Mutta ensimmäisenä tämä, että kyllähän tässä tämä alkoholilain liberalisointi on vähän tämmöinen keppihevonen sille, että kaupan keskusliikkeiden valtaa tässä kasvatetaan ja samalla Alkon tämmöinen murentaminen alkaa. Ja tässä on kyllä Kaupan liiton lobbarit tehneet hyvin työnsä, ja nyt siellä seuraavana tietysti ovat tulossa nämä lääkkeet samoihin kaappoihin, että hiemanhan tämä kylmii.

Mutta toinen on sitten tämä kysymys ikääntyneiden asemasta, kun tutkimusten mukaan suomalaisista 65 vuotta täyttäneistä miehistä lähes joka toisella ja naisista joka viidennellä on runsasta alkoholinkäyttöä, ja tämä absoluuttinen määrä kasvaa koko ajan. Iän myötä elimistö herkistyy näille, on psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia, ja myös tapaturmariskit liittyvät tähän. Edelleen ne myös vaikeutuvat nopeasti iäkkäillä, koska niitä on myös vaikea havainnoida ja huomata, ja siitä seuraa se hoivan tarpeen lisääntyminen, mutta myös hoivaan pääsy yleensä viivästyy. Se kysymyshän tässä onkin, että on hyvin vaikea nähdä, miten tämä muutos edistää tätä asiaa ja miten on otettu huomioon tämä ikääntyneiden tilanne. Ja,

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

ikävä kyllä, joutuu itse vastaamaan kumpaankin kysymykseen, että ei mitenkään. — Kiitos, ei muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

17.30 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Talous vai terveys ja turvallisuus ajurina? Näitpä kysymyksiä me itse kukin kansanedustaja joudumme tykönämme miettimään, kun eteen tulee lakeja, joilla on sekä sosiaali- ja terveystaloudellisia että talous- ja elinkeinopoliittisia vaikutuksia. Yksi sellainen on Orpon hallitusohjelmaan kirjattu päätös tuoda vahvat 8-prosenttiset alkoholijuomat ruokakauppoihin. Tavoitteena on eurooppalaistaa suomalaisten kulutuskäyttäytymistä ja juomatapoja. Vuosikymmenien ajan viinit, väkevät oluet ja viinat on haettu Alkosta. Me ulkomailla reissanneet olemme vain voineet hämmästyä, miten siellä vastaavat tuotteet ovat olleet saatavilla tavallisten ruokakauppojen hyllyillä.

Lainsäädäntötyössä olen tottunut siihen, että ministeriöt puoltavat hallitusohjelman lakiesityksiä. Nyt on sitten nähty, ettei näin ole ainakaan kauppaan tuotavien 8-prosenttisten alkoholijuomien kohdalla. Niin sosiaali- ja terveysministeriö kuin poliiseja johtava sisäministeriö listaavat pitkän rimpsun huonoja puolia lain todennäköisistä vaikutuksista maasamme. Tahot edustavat ylivoimaista enemmistöä — 70 lausunnonantajaa 85:stä, jotka eivät puolla vahvempien juomien tuomista ruokakauppoihin. Perustelut ovat vahvasti sosiaali- ja terveystaloudellisia. Kun alkoholijuomien saatavuus paranee, sekä kulutus että haitat lisääntyvät ja hoitokulut kasvavat.

Lain puolesta puhujat, arvoisa puhemies, edustavat järkiään kaupan ja elinkeinoelämän toimijoita. Perusteluissa toistuvat tavoitteet tasoittaa kilpailuasetelmia alkoholin myynnissä ja laajentaa kuluttajien valinnanvapautta. Kuultiinpa lähetekeskustelussa sellainenkin näkemys, että vahvempien prosenttijuomien saanti kyläkaupoissa lisää maaseudun elinvoimaa. Tälle ei voi muuta kuin naurahda. Kun maaseutupaikkakunnilta viedään hyvinvointialueiden pakkosäästöissä terveysasemat, kuulostaa laajempi alkoholijuomien valikoima kyläkaupassa ontuvalta vastavedolta parantaa maalla asuvien palveluita. Lopulta alkoholilain talousvaikutuksenkin arvioidaan olevan neutraali, koska valtiolle lisääntyvien tulojen lasketaan kumoutuvan kasvavien hoitokustannusten vuoksi. Voi hyvällä syyllä kysyä, miksi ihmeessä laki on tuotu eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Liberaalimman alkoholipolitiikan tiellä lapset ja nuoret ovat selkeästi häviäjiä. Tästä ovat asiantuntijatahot laajasti samaa mieltä. Kun alkoholinkulutus kasvaa, kasvaa kiistattomasti myös turvattomuus kodeissa. Minun vaakakupissani painavat nimenomaan lapset, joita en halua laittaa uudistuksen maksumiehiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

17.34 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Me suomalaiset ollaan semmoista Turmiolan Tommi -henkistä kansaa, ja alkoholismi on meillä kansansairaus ja iso syy meidän sote-menoille, niin kuin edellisissä puheenvuoroissa on todella hyvin esille tuotu. Mielenkiintoista on myös, kun kahlaillee läpi niitä lausuntoja, että ei siellä oikeastaan kauhean mairittelevia lausuntoja tälle lakiehdotukselle ole.

Perustelut, joita itse olen kuullut tämän lain jotenkin hyödyttämiseksi, ovat olleet kyllä hyvin ontuvia ja varsin heikkoja. Oma lemppari-inhokki on tämä maaseudun elinvoimalla

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

perustelu, siitä myös edellinen puhuja puhui. Se on nimittäin maaseudun aliarviointia kyllä pahimmillaan, jos meidän elinvoimaa lisätään sillä, että me saadaan kahdeksanprosenttiset kaljat kauppaan. Se kertoo oikeastaan aika karua kieltä myös ehkä hallituksen arvovalinnasta ja ajatuksesta meille haja-asutusalueelle.

Puhun tässä siinä mielessäkin ehkä tämmöisellä kokemuksen syvällä rintäänällä, että asun siellä maaseudulla. Minun kauppamatkani on 40 kilometriä. Minulle on ihan sama, saanko minä sen alkoholin sieltä 40 kilometrin päästä Alkosta vai 10 kilometrin päästä kyläkaupasta. Eli siinä vaiheessa, kun ihmiset sitä alkoholia tarvitsevat, he sen kyllä saavat riippumatta siitä, onko se hieman lähempänä vai ei. Alko-verkko on Suomessa hyvin kattava, eli lähestulkoon joka paikassa se Alko myös on.

Minä en oikeastaan, kun pohdin tätä asiaa, keksi mitään muuta syytä tuoda näitä vahvempia alkoholeja kauppaan kuin sen, että meidän kauppa saisi lisää voittoa, ja sen, että valtion monopoleja rapautettaisiin, ja se on minun mielestäni kyllä väärä valinta. Myös kun juttelee noitten kollegoitten kanssa tuolta muista maista — olen jutellut esimerkiksi islantilaisien ja norjalaisten kansanedustajien kanssa — niin heidän viestinsä on kyllä myös yksiselitteinen sen suhteen, että he eivät ymmärrä, minkä takia Suomessa tehdään tämmöistä alkoholipolitiikkaa. Olen heidän kanssaan siitä samaa mieltä.

Mutta näin yhteen summaten, kun tätä lakiesitystä on katsonut, valtion kassaa tai ihmisten elämänlaatua tällä esityksellä ei kyllä pelasteta tai paranneta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.36 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! On hienoa huomata, että tässä tärkeän asian äärellä, kun puhumme alkoholista, ymmärrys näyttää olevan hyvin laajaa niin hallituksen puolelta kuin sitten opposition puolelta yhteisesti. Edustaja Tanus piti varsin hyvän puheenvuoron, kuten myös edustajat Asell, Lindén ja Oinas-Panuma, tässä hetki sitten siitä, mitkä vaikutukset tällä on. Me puhutaan sosiaali- ja terveysvaikutuksista tietysti hyvin pitkälti silloin, kun puhutaan alkoholista ja sen mahdollisesta lisääntymisestä käytön suhteen.

Mitä muita vaikutuksia on, niin kun tuossa noita lausuntoja kävin osin läpi, kiinnitti huomiota Poliisihallituksen lausunto, jossa he toteavat: ”Yleisenä huomiona Poliisihallitus toteaa, että yhä vahvempien alkoholijuomien helpompi saatavuus saattaa arviomme mukaan lisätä yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvien tehtävien määrää. Vahvempien alkoholijuomien helpompi saatavuus todennäköisesti heijastuu alkoholista aiheutuvien haittojen laajempaan esiintymiseen muun muassa yleisessä katuverkossa ja ihmisten kodeissa, tarkoittaen näin poliisitehtävien määrän kasvua.”

Tämmöisenä kokemusasiantuntijana siinä, mitä lapsiperheessä silloin on, kun alkoholismia on, ja jos se lisääntyy yhtään esimerkiksi tämän päätöksen myötä, voin kyllä sanoa, että en näe tätä päätöstä todellakaan hyvänä. Alkoholismin lisääntyminen ja varsinkin lapsiperheissä ne kokemukset alkoholismista — kyllä ne ovat jättäviä. Eli näillä puheilla totean, että en kannata todellakaan tätä uudistusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.38 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Alkoholilaki puhututtaa jälleen. Alkoholin myyntiä vapauttava laki tuli reilu viikko sitten hylättynä ulos sosiaali- ja ter-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

veysvaliokunnasta, ja tänään suuri valiokunta päätti sitten heittää sen takaisin tänne täysistunnon käsiteltäväksi ja koko eduskunnan käsittelyyn. Tässä seuraavaksi totean kolme syytä, miksi tämä laki on nähdäkseni huono.

Laissa halutaan laajentaa vahvojen oluiden, lonkeroiden ja siiderien, 8-prosenttisten tuotteiden, myyntiä kauppoihin niin, että vain käymisteitse valmistetut juomat kelpaavat noin 6 400 kaupan hyllyille. Suomalaiset tutut kotimaiset tuotteet jäisivät kuitenkin tämän rajoituksen vuoksi edelleen vain Alkon valikoimaan. Esimerkiksi minun seudullani Päijät-Hämeessä tuttua Hartwallin lonkeroa ei siis laista huolimatta kaupoissa tultaisi näkemään. Siksi myös kaupalliset yrittäjät pitävät nykytilaa esityksen sisältöä parempana. Valmistustaparajoite suosii ulkomaisia halpatuotteita ja syö siten kotimaisten tuotteiden markkinaa. En voi hyväksyä tätä paikallisia yrittäjiä syrjivää lakia. Ainoa hyötyjä käsitykseni mukaan on kauppa, joka saa noin 50 miljoonan euron markkinaosuuksien lisäyksen. Edes Panimo-liitto ei kannata tätä lakia.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta arvioi tietenkin erityisesti näitä terveysnäkökulmia huolella. Alkoholin saatavuuden lisääntyminen lisää kulutusta ja sitä kautta hyvinvointialueiden kustannuksia. Vuoden 2018 uudistuksen jälkeen alkoholin aiheuttamien kuolemien määrä nousi 450 henkilöllä sekä muun muassa päivystyksen, lastensuojelun ja päihdepalveluiden tarve kasvoi saamiemme kuulemisten perusteella. Hallituksen esityksessä arvioitua kulutuksen kasvua ei kuitenkaan esitetä kompensoitavaksi hyvinvointialueille. Tätä kautta lasku kasvaa paitsi inhimillisesti myös toki taloudellisesti valmiiksi kuormittuneissa sosiaali- ja terveyspalveluissa, ja totta kai rahat pitää silloin leikata muista palveluista tämänkin laskun maksamiseksi. Yhtälö on järjetön.

Kansanedustajana en voi mitenkään tukea myöskään esitystä, jota tulee tämän valmistustaparajoituksen vuoksi todennäköisesti seuraamaan tuomio ja yli 1,2 miljoonan euron seuraamusmaksut Suomen valtiolle. EU-oikeuden asiantuntijat ja ministeriö olivat yksimielisiä siitä, että riski sille on ilmeinen, että tässä säädetään EU-oikeuden vastainen laki. Haluan kysyä kaikilta eduskunnan kansanedustajilta, oletteko te valmiita ottamaan tämän riskin vastaan. Se nimittäin pahimmillaan tarkoittaa myös Alkon monopolin purkamista ja sitä kautta varsin villiä alkoholisäätelyä myös Suomessa.

Hylystä ja tyrmäävästä palautteesta huolimatta käsittely jatkuu ja jatkuu ja jatkuu tässä täysistunnossa, sillä kokoomus ja perussuomalaiset haluavat viedä tämän lain kaikesta huolimatta läpi. Kristillisdemokraatit näyttävät [Puhemies koputtaa] tukevan tätä tavoitetta olemalla hiljaa hallituksen jäsenenä. Tätä lakia kyllä kritisoidaan, mutta tosiasia on se, [Puhemies koputtaa] että se vaatii puolet eduskunnasta mennäksensä läpi. [Sari Tanuksen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.41 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi omalta osaltani sen verran, että todellakin arvostan semmoista rauhallista, tasaista alkoholipolitiikkaa. Jos oikein muistan, niin tässä taannoin tuli tutkimus, jonka mukaan nuorten alkoholikäyttäytyminen on muuttunut hillitympään suuntaan, elikkä käytetään näitä miedompia aineita eikä väkeviä viinoja, mikä on erittäin hyvä. Jos kerran käytetään, otetaan hillitysti vaikka esimerkiksi sitä mietoa olutta, jos joku sitä haluaa. Pidän sellaista kehitystä hyvänä, koska ne väkevät viinat eivät ole nuorille tai varmaan kellekään liikana hyväksi. Tällainen suunta, jossa mennään lievempiin, miedompiin aineisiin, on hyvä suunta. Samalla olemme huo-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

manneet myös sen, että alkoholinkäytössä lievää laskuakin on ollut. Tätä suuntaa kannattaa vaalia.

Ja mitä tulee sitten valtion tulokehitykseen alkoholiveron kautta, niin jos siellä nyt satuisi olemaan iso nousu, niin minä en ainakaan itse siitä nauttisi, koska tiedetään sitten toiselta puolelta, että menot kasvavat aivan hillittömästi, mitä tulee sosiaali- ja terveyspuoleen.

Pitkäjänteinen, rauhallinen alkoholipolitiikka on mielestäni paras, ja tämä esitys, mitä nyt käsittelemme, ei edusta sellaista menettelyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.43 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Alkoholilain käsittely näyttää täällä salissa hyvin sen, kuinka vaikea asia se on. Minua tässä ihmetyttää erityisesti se, että kun sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on paljon asiantuntijoita kuultu, niin siellä on ollut aika yksiselitteinen kanta tämän lain vaikutuksista ja niistä terveysriskeistä, mitä tämä tuo tullessaan, ja kun tämän salin pitäisi kuunnella näitä asiantuntijoita, niin nyt näyttää, että tämä asiantuntijakuuleminen ei ole nyt tässä vaikuttanut tähän terveyspuoleen.

Toinen kysymys, mikä minua tässä mietityttää myös, on se, että EU-oikeusulottuvuutta eli tätä valmistustapakysymystä ei ole kunnolla selvitetty tässä. Olisi nyt voinut ajatella, että nämä olisi tehty loppuun ja sitten arvioitu näitten osalta, mikä on oikea tapa tehdä. Itse näen, että tässä on tämä terveysongelma, joka on todella iso. Sitten on tämä valmistustapaongelma, joka tuo ongelmia tämän lain säätämisen osalta. Ja sitten, jos arvioidaan sitä alkoholin saatavuutta Suomessa, niin sehän on käytännössä nyt jo tietyllä tavalla ruokakauppojen yhteydessä, kun Alkon liikkeet ovat näissä ostoskeskuksissa ja muissa. Käytännössä alkoholia kyllä Suomessa saa. Niin kuin täällä aikaisemmin on tullut hyvin esiin, alkoholin saanti ei ole ongelma, vaan se käyttö on se ongelma, ja tässäkin nyt sitten tätä vaan mahdollistetaan enemmän.

Vielä sitten kaiken kaikkiaan tämä yksi juonne, joka tästä johtuu, on se, että kyllä Alkon asema tulee tässä todella muuttumaan. Tulee käymään niin, että meillä Alkon asema muuttuu pikkuhiljaa kokonaan ja meillä ei tule olemaan tällaista toimijaa jatkossa. Siinä mielessä en näe sille kehitykselle oikein hyviä lopputulemia.

Tässä mielessä olen sitä mieltä, mitä täällä edustajat Lindén ja Asell ja Räsänen ja muut ovat olleet, että tätä lakia ei tulisi hyväksyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.45 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Olipa hyvä, että tässä entiset pääministeripuolueet keskusta ja sosiaalidemokraatit olivat äänessä. Nimittäin jos lähtee vaikka tästä EU-oikeudellisesta kulmasta, joka tässä nyt on noussut kyseeseen kummankin pääministeripuolueen aikana, [Lauri Lylyn välihuuto] niin meillä oli tämä valmistustaparajoitin olemassa, silloin sitä ei korjattu, ja silloin siitä ei jouduttu sakkorangaistuksiin. Miksi nyt joutuisimme? Minä en oikein ymmärrä tätä argumenttia siitä, koska tämä rajoitin on pidempään ollut olemassa suomalaisessa alkoholipolitiikassa EU:hun liittymisen jälkeen kuin sitten ilman tätä rajoitinta.

Toisekseen, arvoisa puhemies, edustaja Kemppi ei tainnut olla vielä silloin eduskunnassa, kun todellakin viimeksi tätä käytiin läpi, [Hilkka Kemppi pyytää vastauspuheenvuo-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

roa] ja itse asiassa ei myöskään edustaja Lyly. Ja nimenomaan näillä asiantuntijoilla oli silloinkin edellisessä keskustelussa aivan samat argumentit. Silloin sanottiin, THL sanoi, jopa kuuden prosentin kokonaiskulutuksen noususta. Mitä kävi? 11 prosenttia ollaan tultu alaspäin. Joten tietyllä lailla asiantuntijat ovat aivan samaa mieltä niin edellisellä kerralla kuin tälläkin kerralla, ja minä en usko siihen, että jos me taas kerran nostetaan alkoholin verotusta, niin yhtäkkiä taas kokonaiskulutus lähtisi nousuun. Ei se vaan ole enää ollut Suomessa 2000-luvulla minkäänlainen argumentti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puhujalista on verrattain lyhyt, joten emme tässä vaiheessa avaa debattia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.46 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Minun oli otettava toinen puheenvuoro tähän, koska ihmettelen vähän kyllä sitä, että todellakin keskustan puolelta tuon tuostakin kuuluu ”kristillisdemokraatit” ja väitteinä, että me olisimme tätä olleet esittämässä ja viemässä eteenpäin. Itse asiassa taisi olla keskusta pääministerinä, kun edellisen kerran alkoholin saatavuutta laajennettiin, ja niin kuin sanottu, kristillisdemokraatit ovat vastustaneet tätä esitystä niin Säätytalolla kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja suuressa valiokunnassakin, ja äänestäneet tätä vastaan tässä salissa, ja niin tulemme tekemään seuraavan kerran, kun tästä äänestetään.

Monenlaisia alkoholihaittoja me tiedämme, niin kuin tässä on käyty ansiokkaasti monessa puheenvuorossa läpi. Niin kuin sanottu, vaikka alkoholinkulutus olisi varsin vähäistäkin, niin alkoholi aiheuttaa esimerkiksi niitä syöpätauteja, monenlaista syöpää. Ja kun mietitään kulutusta Euroopassa, niin Euroopassa syöpätautien määrät ovat aivan valtavat. Se on aivan kiistaton tosiasia, että alkoholi lisää syöpiä, ja me tiedämme, että niiden hoitaminen on kallista. Toisaalta me tiedämme Suomessa humalahakuisen juomisen. Minulla ei ole kokemusta, mutta monet ovat sanoneet — ja uskon hyvinkin — että on aivan eri asia ottaa tölkki tai muutama 3,5-prosenttista kuin 5,5- tai 8-prosenttista alkoholia. Ja erityisesti nuorilla, tytöillä, naisilla alkoholin vaikutus elimistöön ja siihen koukuttuminen on oma luku sinänsä, ja se on vielä herkemmin tapahtumassa kuin miesten elimistössä. Puhumatkaakaan siitä, mikä on sitten tilanne raskaana olevien naisten kohdalta — lasten kärsimystä, heidän, jotka ovat siellä kohdussa, tai sitten lapsiperheissä. Me tiedämme kyllä hyvin tämän.

Meillä päivittäistavarakauppa voi hyvin. Varsinkin suuret ketjut voivat hyvin. Heillä menee hyvin ilman miljoonien ja kymmenien miljoonien lisätuloja alkoholista. Niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossa sanoin, niin toivon, että kun näitä perusteluja ja lausuntoja vielä ehkä joku lukee viikonloppuna ja monenlaiseen konsensukseenkin voi vielä muutamassa päivässä päästä, niin ehkä tämä vielä voisi kaatua koko esitys. Mutta olipa esitys mikä tahansa, niin vetoaisin kyllä, että meidän vastuullinen päivittäistavarakauppa — joka on peräänkuuluttanut vastuullisuutta monessakin suhteessa — miettisi myös, mikä on asiakkaiden terveyttä ja hyvinvointivointia edistävä valikoima ja paremminkin laajentaisi niitten mietojen valikoimien laajuutta ja alkoholittomien juomien, laadukkaiden alkoholi-juomien valikoimaa. Aika näyttää. Toivottavasti päästään todellisuudessa parempaan ratkaisuun ja terveyttä ja hyvinvointia edistäviin ratkaisuihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

17.50 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä esityshän todella avaisi kaupan markkinoille ja kilpailulle näiden alkoholijuomien osalta, ja asiantuntijalausunnoista voimme sen todeta. Huolimatta edustaja Wallinheimon epäilyistä tämä kyllä lisää kulutusta ja haittoja. Tässähän se tarkoitus onkin, että helpotetaan sitä alkoholijuomien saamista ja ostamista, ja suora jatko sille on kyllä se, että kulutus kasvaa. Toivottavasti ei kasva, näin voimme toki kaikki toivoa, mutta jo tällä hetkellä päivystykset ovat ruuhkautuneita nimenomaan alkoholin vaikutuksen alaisten ihmisten takia. Suomessa on olemassa päivystyksiä, joissa kaikki yöaikaan olevat potilaat ovat alkoholin vaikutuksen alaisina. Kun samaan aikaan tässä salissa yritetään ja hallitus yrittää etsiä niitä keinoja, joilla muun muassa sote-kuluja saataisiin laskuun, niin miksi emme kuuntelisi lääkäreitä, jotka sanovat tämänkin esityksen haittojen olevan suuria? On sanottu — mikä nyt toki ei varmasti toteudu — ettei alkoholia käytettäisi ollenkaan, mutta ilman alkoholia päivystyksissä ei olisi lääkäripulaa. Näin on esimerkiksi lääkäri todennut. Ja kun alkoholin kustannuksista voidaan sanoa, että 1,4 miljardia euroa vuonna 2022 alkoholi tuotti meidän kansantaloudelle, niin ne ovat ihan valtavan isoja summia, jos mietitään, minkälaisessa taloustilanteessa tälläkin hetkellä olemme, joten en näe kyllä kovin järkevänä sitä, että vielä edistämme alkoholinkäyttöä ja sitä kautta myös sitten näitä ongelmia.

Vielä tähän ihan loppuun haluaisin sanoa, että toki henkilölle, joka itse käyttää alkoholia paljon, siinä on paljon terveysriskejä, kuolleisuus on toki sitten suurempi, mutta ottaisiin esiin perheet, lähipiiriin. Alkoholismi vaikuttaa todella isoon joukkoon ihmisiä ja erityisesti näiden alkoholistien lapsiin. Se on kyllä todella julmaa, mitä he joutuvat alkoholistin, vanhemman, lähipiirissä kokemaan hyvin herkässä lapsuuden vaiheessa. Siitä jää elinikäiset jäljet, ja siitä olen tosi huolissani.

En kannata tätä hallituksen esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

17.53 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Pyysin toisen puheenvuoron tähän keskusteluun kuultuani äsken edustajakollega Wallinheimon puheenvuoron. Haluan nyt korostaa itse, että en väitä, että tämä nyt tekeillä oleva muutos eli vahvemman alkoholin myyntipaikkojen lisääminen 17-kertaisesti, siis lukumääräisesti, lopputuloksena tuottaisi sen, että alkoholin kokonaiskulutus kasvaa, koska siihen ilmiöön vaikuttaa moni asia. Mutta itsessään tämä tarjonnan lisääminen on tietysti sitä lopputulosta, sitä käytön määrää, kasvattava.

Mutta yhteiskunnassa tapahtuu muita asioita, kuten edustaja Wallinheimo itsekin totesi, esimerkiksi verotus, elämäntapojen muutos, ehkä kenties raittiiden elämäntapojen arvostuksen nousu, meidän työkuulttuurin muutos, jossa on siirrytty yhä enemmän tietotyöhön, mikä tarkoittaa omalla tavallaan sitä — esimerkiksi Ranskassa on nähty — että sillä on nimenomaan ollut vaikutus siihen, että alkoholin kokonaiskulutus tavallaan itsestään on kääntynyt alhaisempaan suuntaan. Siellä jo ehkä 15 vuotta sitten tämä trendi oli näkyvissä. Siitä oli aikanaan Yhteiskuntapolitiikka-lehdessä, jonka aikaisempi nimikin oli Alkoholi-politiikka, erinomainen katsausartikkeli.

Mutta sitten tullaan tietenkin siihen asiaan, että jos me emme tekisi tätä jakelun lisäämistä, niin näiden muiden trendien vaikutuksesta, joita äsken mainitsin, alkoholinkulutus vähenisi sitten enemmän kuin se vähenee, jos me samaan aikaan teemme tämän. Tietysti joku voi ajatella tämä nyt on tämmöistä hiusten halkomista. Mutta tiedän edustaja Wallin-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

heimon paitsi komean urheilu-uran tehneeksi mieheksi myös lukuisia yliopistollisia tutkimuksia suorittaneeksi henkilöksi, joten pystyn minusta tämmöistäkin väittelyä tässä käymään.

Mutta kun lähdin tuossa itse katsomaan äkkiä kännykästä, mikä mahtaisi nyt olla Ranskan kokonaiskulutus tällä hetkellä, niin törmäsin itse asiassa hyvin mielenkiintoiseen artikkeliin, josta nyt ehdin tässä 50 sekuntia lukemaan Suomen Kuvalehdestä: ”Ranskaa on Suomessa usein pidetty sivistyneen alkoholinkäytön mallimaana, josta Suomenkin tulisi ottaa esimerkkiä. Ei ehkä kuitenkaan. Ensimmäisen asiaa käsittelevän poikkitieteellisen ranskalaistutkimuksen mukaan maassa kuolee alkoholin käytön seurauksena 41 000 ihmistä vuodessa ja alkoholi on tupakan jälkeen maan kakkosena kuolinsyytilastoissa. ’Alkoholi on huumausaine, syöpää aiheuttava karsinogeeni ja molekyyliyrkky, jonka käytöstä seuraa joko suoraan tai epäsuorasti ainakin 60 eri sairautta’, todetaan Ranskan kansallisen terveys- ja lääketutkimusinstituutin Insermin raportissa.” Sitten tämä jatkuu pitkään.

Tämä on kenties Wallinheimollekin tuttu artikkeli. Mutta eihän meidän oikeasti ole syytä ihannoita millään tavalla sitä niin sanottua eurooppalaista alkoholikulttuuria, vaan pyrkiä kaikin keinoin vähentämään Suomessa alkoholinkäyttöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.56 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Siksi tämä onkin maltillinen ja vastuullinen uudistus. Alkoholihaitoista, mistä täällä puhuttiin, 1,4 miljardia — kyllä, se on valtava summa rahaa. Nämä nyt vapautettavat tuotteet: Enpä tiedä, ovatko nämä nyt ihan niitä, jotka aiheuttavat sitten esimerkiksi sairaaloissa näitä tapauksia. Suomen ylivoimaisesti eniten käytetty alkoholi on tietenkin kolmosolut, joka ei kuulu tämän vapautuksen piiriin. Ja taas sitten, jos mennään katsomaan Alkon suosituimpia juomia, siellä on Leijona-viina, eikä sitäkään nyt tällä hetkellä vapauteta. Me vapautamme hyvin maltillisesti tiettyjä vahvempia siidereitä ja vahvempia oluita, jotka itse asiassa aika lailla rupeavat olemaan hifistelijäoluita. Joten tietyllä lailla nyt tämä uudistus, mitä tehdään, voisi jopa sanoa, on semmoisille hifistelijöille, jotka vähän tykkäävät esimerkiksi oluen mausta, joka on parhaimmillaan 6:n, 7:n, 8:n prosentin luokassa, koska sitä keinotekoisesti alennetaan 5,5:een. Joten siinäkin suhteessa en usko, että me tapaamme tämän uudistuksen jälkeen niitä ihmisiä, jotka tulevat alkoholimyrkytyksessä vaikka sairaaloihin, että se olisi nimenomaan näistä alkoholituotteista — he juovat kolmosolutta tai sitten viinaa tai sitten jopa ihan jotain muutakin ainetta — tai sitten yleensäkin, että tämän uudistuksen takia kokonaiskulutus nousisi. Tämä on aika lailla kyllä targetoitu semmoisille ihmisille, jotka tykkäävät maistella sitten vähän ehkä heidän mielestään paremman makuisia tuotteita.

Keskustelu päättyi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Lakialoite laiksi liikuntalain muuttamisesta

Lakialoite LA 13/2024 vp Marko Asell sd

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 Marko Asell sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tekemä-
ni lakialoite liittyen liikunnan rahoituksen turvaamiseen. Sisällöstä sen verran, että laki-
aloitteen tarkoituksena on liikuntalain eräissä momenteissa mainittujen valtion talousarvi-
oon otettavien määrärahojen suuruuden tarkistaminen vuosittain korottamalla edellisenä
vuonna talousarvioon otettua määrärahaa kustannustason muutosta vastaavasti. Eli yksin-
kertaistettuna liikunnan rahoitus sidottaisiin indeksiin, ja tarkistuksen perusteena olisi in-
deksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä, jonka painoarvo on yksi kolmasosa, sekä
ansiotasoindeksistä, jonka painoarvo on kaksi kolmasosaa.

Tämä lakialoite kumpuaa huolestuneisuudesta liikuntaan kohdistuvien kohtuuttomien
leikkaussuunnitelmien — jos ne toteutuvat — vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan hy-
vinvointiin. Lisäksi ajatus liikunnan rahoituksen sitomisesta indeksiin on saanut pontta vii-
me kaudella päätetystä Kansallisteatterin, Kansallisoopperan ja Baletin sekä Kansallisgal-
lerian rahoituksen sitomisesta indeksiin, jolla perusrahoitus on näille tahoille turvattu. Näi-
tä edellä mainittuja instituutioita ei voi tietysti ihan suoraan verrata valtion liikuntatoi-
meen, mutta mielestäni on vähintäänkin yhtä tärkeää nykyisessä tilanteessa tehdä toimia,
joilla liikunnan rahoitus voidaan turvata pitkäjänteisesti riittävälle tasolle. Uskoakseni
moni edustajakin ymmärtää liikunnan tärkeän merkityksen ja tiedostaa myös sen ilmiön
niin kuntatasolla kuin valtiotasollakin, että kun säästöjä kaivetaan ja taloutta tasapainote-
taan, niin usein liikunnasta ja kulttuurista ollaan aika helposti niiden pieniäkin resursseja
viemässä — puolestapuhujia on liian vähän.

Arvoisa puhemies! Liikkumisella ja fyysisellä kunnolla on tärkeä merkitys väestön hy-
vinvoinnille, terveydelle ja toimintakyvylle. Liikkuminen tukee lukuisin tavoin sekä fyy-
sistä että psyykkistä terveyttä. Säännöllisen liikkumisen on todettu auttavan myös useiden
sairauksien ehkäisyssä. Hyvä kunto auttaa jaksamaan ja selviytymään sekä arkisissa toi-
missa että erilaisissa fyysisissä suorituksissa. Lisäksi se suojaa sairauksilta ja toimintaky-
vyn heikkenemiseltä.

Vähäinen liikkuminen maksaa yhteiskunnalle vuodessa vähintään 3,2 miljardia euroa.
Vähäinen liikkuminen ja runsas paikallaanolo aiheuttavat muun muassa terveydenhuollon
kustannuksia, tuottavuuskustannuksia, tuloverojen menetyksiä, ikäihmisten koti- ja laitos-
hoidon kustannuksia sekä syrjäytymisen kustannuksia.

Mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava syy. Op-
pilaiden mielenterveysongelmat ovat nousseet merkittävästi. Australialainen tutkimus
vahvisti liikunnan merkitystä todeten, että liikunnan vaikutus masennukseen on dramaat-
tinen ja liikunta pitää ottaa ensisijaisten hoitomuotojen joukkoon.

Arvoisa puhemies! Valtion liikuntatoimen määrärahoista rahoitetaan suomalaisen lii-
kunta- ja urheilukulttuurin kannalta keskeisiä toimintoja, kuten kuntien liikuntapalveluita,

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

liikuntapaikkarakentamista, kansalaistoimintaa ja huippu-urheilua, liikunnan koulutusta ja tutkimusta, suurtapahtumia sekä eri väestöryhmien fyysistä aktiivisuutta edistävää Liikkuvat-kokonaisuutta ja erilaisia kehittämishankkeita. Aiemmin rahapelitoiminnan voittovaroista pääosin muodostunut liikunnan rahoitus siirtyi vuodesta 24 lähtien osaksi valtion yleistä budjettia. Liikunnan valtionrahoitus on ollut noin 160 miljoonaa euroa vuodessa.

Liikunnan rahoitukseen kohdistuu nyt mittavia säästöpainetta tässä tilanteessa, missä rahoitusta tulisi pikemminkin lisätä. Valtion noin 160 miljoonan euron liikuntabudjetti on varsin pieni muihin toimialoihin verrattuna, kuitenkin silläkin ehkäistään huomattavaa haastetta. Leikkaukset valtion liikuntabudjettiin vaikuttavat laajasti Suomen suurimpaan kansanliikkeeseen, jonka toimintaan osallistuu 1,8 miljoonaa suomalaista. Leikkauksista kärsivät epäoikeudenmukaisesti harrastajat sekä liikunnan ja urheilun parissa työskentelevät, jotka eivät ole voineet vaikuttaa heikentyneeseen rahapelituottojen tilanteeseen. Koronakriisin jälkihoidossa tarvitaan paljon panostuksia etenkin lasten ja nuorten hyvinvointiin pysyvien ja pitkäaikaisten negatiivisten vaikutuksien torjumiseksi. Valtion liikuntabudjettia tulisi siis pikemminkin kasvattaa lähivuosina.

Ne leikkaussuunnitelmat, joita hallitus on tekemässä liikunnan osalta, ovat katastrofaalisia suomalaisen liikunnan kentällä ja suomalaisen hyvinvoinnin kannalta. Siksi vetoankin erityisesti hallituspuolueiden edustajiin, että vaikka ette ehkä tätä lakiesitystä pystyisi edistämään tai kannattamaan, niin yrittäisitte siellä hallituspuolueissa vaikuttaa siihen, että ne hallituksen kaavailemat liikuntabudjetin, voisi sanoa, aika radikaalit leikkaukset eivät toteutuisi. Pidetään urheilun ja liikunnan lippu korkealla, vaikka toki hyvin kompleksisessa maailmassa ja vaikeassa ajassa elämme ja on monia vakavia murheita niin kotimaassa kuin globaalisti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

18.04 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Asellin kanssa ehdottoman samaa mieltä liikkumisen ja fyysisen kunnon tärkeästä merkityksestä väestön hyvinvoinnille, terveydelle ja toimintakyvylle. Ja kiitän tästä lakialoitteesta. On hyvä, että liikunta nostetaan esille ja myös keskusteluun tänne saliin. Ennaltaehkäisyn toimenpiteet, kun puhutaan liikunnasta, terveydestä ja niistä ongelmista, jotka tulevat näihin liittyen, ovat ratkaisevan tärkeitä.

Valitettavasti suomalaiset liikkuvat yhä vähemmän, ihan kaikki, vauvasta vaariin. Ja rahaa tarvittaisiin myös liikuntaharrastuksiin ja liikkumisen lisääntymiseen. Oppositioista on tietysti kätevää toivoa lisärahoitusta milloin mihinkin kohteeseen, myös liikuntaan. Epäilemättä on paljon tärkeitä kohteita, jotka valitettavasti tässä taloustilanteessa eivät riittävää rahoitusta saa. Säästöjä on, ikävä kyllä, pakko hakea kaikkialta — olemme siinä pisteessä nyt Suomessa. Vapaaehtoistoiminnan merkitys astuu silloin korostetusti esiin, ja meidän pitää pitää huolta siitä, että yhdistyksillä ja järjestöillä byrokratia ei ainakaan lisääntyisi, päinvastoin vähenisi, ettei yhdistyksille ja seuroille esimerkiksi tule lisärasitteita.

Liikkumisharrastuksen ei silti tarvitse olla kallista. Lenkillä käyminen vaatii oikeastaan vain — jos ollaan rehellisiä — kunnon kengät, urheilukengät, ja oikeanlaisen asenteen. Monin paikoin on myös kunnan järjestämiä ulkokuntosaleja ja muita kuntoilupaikkoja. On erittäin paljon muitakin harrastusmahdollisuuksia, jotka ovat saavutettavissa kaikille joko ilmaiseksi tai hyvin pienellä rahallisella panostuksella. Kuntien ja kaupunkien kuntosalit

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

ovat usein edullisia, samoin uimahallit ja muut urheilupaikat, kuten yleisurheilu- ja tenniskentät.

Tietenkin, jos harrastetaan paljon, varusteet, varsinkin jääkiekossa, maksavat paljon, ja lisenssimaksut ovat usein kalliita. Lapsena ja nuorena saatu kipinä liikuntaan säilyy usein koko elämän, joten nimenomaan lasten ja nuorten liikkumiseen tulisi erityisesti panostaa. Monelle on jäänyt nuorena kilpailemisesta kammo liikuntaa kohtaan, mutta kilpailu ja kilpaileminen ei ole pelkästään huono asia. Paljon riippuu siitäkin, miten kilpailuaspekti vaikakapa koulun liikuntatunneilla tuodaan esille. Voi olla pedagogisesti järkevää, että esimerkiksi ryhmän heikommin pärjäävät valitsevat joukkueet parhaiden sijaan.

Tärkeintä on kuitenkin muistaa, että liikkuminen kannattaa aina ja joka iällä. Kokemuksena voin sanoa, että kun saamme lihaksia liikunnalla nuorina, ne kannattaa pitää yllä, ja pidämme lihasvoimaa yllä nuorina, sillä tarvitsemme tosiaan niitä lihaksia vanhempana tavallisessa arjessa — ja tarkoitan lihaksikkuudella ihan tämmöistä normaalitasoa, en Arnold Schwarzenegger -tyyppiä, kilpailijat ovat erikseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.08 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä olemme kuulleet hyviä puheenvuoroja liikunnan merkityksestä, ja totta kai tiedämme sen, että liikunta, oli se sitten vaikka vähäistäkin, on hyvin merkittävää elämänlaadun ja terveyden kannalta niin lapsilla ja nuorilla, totta kai työikäisillä kuten sitten myös iäkkäämmillä ihmisillä.

Hallitusohjelmassahan on hyvä kirjaus liikunnan merkityksestä. Siellä lukee näin: ”Suomalaisen fyysinen aktiivisuus kääntyy kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Riittävä liikunta kehittää motorisia taitoja ja parantaa hyvinvointia. Liikkuminen auttaa oppimaan ja pitää yllä hyvää mielenterveyttä. Lisäämällä liikettä turvataan tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunta.”

Kuten tässä edustaja Asellin lakialoittepuheenvuorossa kuulumme, niin nyt on kuitenkin tulossa tietynlaisia leikkauksia liittyen liikunnan harrastamiseen ja urheiluun. Sillä voi olla vaikutuksia siihen, mitenkä hyvin me tätä yhteiskuntaa saadaan paremmin liikkumaan ja henkilöitä nauttimaan liikunnan merkityksestä. Sillä tavalla kannatan tätä merkittävää lakialoitetta, minkä Asell tuolla luki, ja olen, totta kai, sen kannalla, että tämä menisi eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tohdin myös muistuttaa siitä, että meidän olemme täällä eduskunnassa saaneet tietoomme sen, että keskustelualoite on tehty edustaja Nikkasen taholta siitä, että liikunnan merkityksestä kävisimme keskustelua myös tässä salissa vielä paremmin. Kannatan myös sitä keskustelualoitetta ja toivon, että siitä pääsisimme vielä paremmin keskustelemaan tässä salissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

18.10 Jaana Strandman ps: Arvoisa herra puhemies! Liikkumisella ja hyvällä fyysisellä kunnolla on suora yhteys fyysiseen sekä psyykkiseen jaksamiseen. Liikunnallisuus ehkäisee selvästi fyysisten ja psyykkisten ongelmien esiintyvyyttä ja ongelman laajuutta. On arvioitu, että liikkumattomuuden hinta on yhteiskunnalle jopa 3,2 miljardia euroa. Tämä summa on kuitenkin todennäköisesti liian matala. Pelkästään mielenterveydellisten ongelmien hinta on vuosittain jopa 11 miljardia euroa, ja on päivänselvää, että fyysisellä kun-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

nolla ja mielenterveydellisillä ongelmilla on yhteys toisiinsa. Vähäinen liikunta ja paikallaanolo nostavat terveydenhuollon kustannuksia, sosiaalihuollon kustannuksia, tuottavuuden kustannuksia, tuloverojen menetyksiä, syrjäytymisen kustannuksia ja niin edelleen. Tätä vasten peilaten on aloite itsessään kannatettava.

Tässä asiassa on kuitenkin jo alettava myöntämään se, ettei ongelmaa ratkaista itsessään rahalla. Meistä ei tule sen enempää liikkuvaisia enää aikuisiällä, jos lapsuudessa emme ole saaneet liikunnallista elämäntapaa. Aktiivinen ja liikunnallinen elämäntyyli on saatava alkuun jo heti nuorena. Arki- ja hyötyliikuntaa voi tehdä aivan itse, ja se vaatiikin nimenomaan yksilöltä itseltään halukkuutta muuttaa asioita. Huonokuntoisuuteen ei rahalla löydy ratkaisua, vaan jokaisen meistä on tehtävä se muutos itse. Toki meidän pitää olla enemmän kannustavia liikkumisen suhteen ja pyrittävä luomaan kulttuuri, jossa liikunta nähdään aina positiivisena asiana. On erinomaisia ja terveyden kannalta merkityksellisiä liikuntamuotoja, jotka eivät maksa mitään. Näistä esimerkkinä mainittakoon kävely, joka on tutkimuksissa todettu tehokkaaksi liikuntamuodoksi. Haluan nostaa esille myös tanssin, jossa on sekä fyysinen, sosiaalinen että psyykinen yhteys.

Liikunnallisuuden lisäämiseksi on hallitus luonut hallitusohjelmaan aivan oman osuutensa nimeltä Suomi liikkeelle -ohjelma. Ohjelmaan on 20 miljoonan euron rahoitus, ja se on toteutettava yli hallintorajojen. Ohjelman tavoitteena on saada suomalaiset liikkeelle. Ohjelmassa toki on määrärahallisia panostuksia, mutta haluan tässä kohtaa edelleen painottaa sitä, että liikunnallisuus lähtee täydellisestä kulttuurimuutoksesta, eikä niinkään rahallisista panostuksista.

Arvoisa puhemies! Erityisesti arkiliikkuminen on nyky-yhteiskunnan ongelma, mutta jo pienilläkin arjen muutoksilla saadaan ihmisen toimintakyvyn kannalta merkittäviä tuloksia. Lääkäreiden tulisi antaa reseptiksi liikuntaa. Muutos liikunnalliseen elämäntapaan lähtee jokaisesta ihmisestä itsestään. Liikunnallisuuden lisäämisellä pystyisimme nostamaan Suomen ainakin länsimaissa aivan omalle tasolle. Muiden länsimaiden lihavoituessa ja kulujen kasvaessa voisi Suomi olla esimerkkinä siitä, ettei meillä ole lihavuutta ollenkaan ja mielenterveydelliset sekä fysikaaliset kustannukset on painettu nolliin. Kymmenen miljardin kysymys kuuluukin: kuinka jokainen suomalainen saadaan liikkeelle? Nimittäin liike on lääke. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

18.14 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Lakialoite on hyvä, ja lähtökohtaisesti toki itsekin olen samaa mieltä. Liikunta on tärkeässä roolissa yhteiskunnassamme. Liikunnan hyödyistä ja voimallisesta liikkumiseen kannustamisesta huolimatta suurin osa väestöstä liikkuu kuitenkin vähän. Kuten monessa muussakin asiassa, tilanne on polarisoitunut. Osa väestöstä liikkuu erittäin paljon, mutta valtaosa passivoituu entisestään. Kansanterveyden näkökulmasta oleellista on se, miten vähän liikkuvat saataisiin aktivoitua. Liian vähäisen liikunnan haitat ovat tupakoinnin suuruiset, mutta tupakoinnin rajoittamiseksi on tarjottu paljon enemmän erilaisia kannustimia ja rajoituksia.

Kuten on jo aiemmilta vuosilta huomattu, eivät liikkumattomuutta nujerra yksin ministeriöiden toimenpiteet tai liikuntalääketiede. Tarvitsemme yhteiskunnan eri alojen toimijoiden suunnitelmallista yhteistyötä ja ennen muuta kansallista asenteen muutosta. Liikkumattomuus ja sen vähentäminen on otettava huomioon kaikessa päätöksenteossa, jotta vaikuttavuutta saadaan aikaiseksi. Tähän hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelman tavoite vas-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

taa, koska tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Hallitus toteuttaa hallitusohjelman mukaista poikkihallinnollista ohjelmaa monin toimenpitein, esimerkiksi vahvistamalla liikuntaosaamista eri koulutusaloilla. Liikunnan ja terveyden edistäminen huomioidaan kuntien ja hyvinvointialueiden strategioissa, vahvistetaan elintapaohjausta, liikuntaneuvontaa kunnissa ja hyvinvointialueilla hyödyntäen samalla terveysteknologian mahdollisuuksia. Lisätään perusopetuslakiin liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Liikunnan ja toimintakyvyn edistäminen lisätään osaksi kutsuntojen sisältöä. Työssäjaksamista tuetaan, ja selvitetään työnantajien vaikuttavimmat keinot edistää työntekijöiden fyysistä aktiivisuutta yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työviihtyvyyttä nostaa huomattavasti työsopimuksen puitteissa sovittu mahdollisuus liikuntaan, esimerkiksi tunti liikuntaa viikossa työajalla. Työnantajan... — Pieni hetki. — Työnantajan toimesta voidaan edistää liikkumista myös esimerkiksi suosimalla kävelykokouksia, kannustamalla taukojumppaan ja portaiden käyttöön, tarjoamalla liikuntaseteleitä, järjestämällä liikuntaryhmiä ja sisällyttämällä liikuntaa kehittämis- ja koulutuspäiviin.

Mielestäni tässä taloustilanteessa meidän on sopeutettava toimintamme siten, että pärjäämme sillä rahamäärällä, mikä meillä on jaossa. Meillä on erinomaiset liikuntapuitteet rakennettu viimeisten vuosikymmenten aikana, ja totta kai olisi tärkeää ja hienoa, että voisimme näitä jatkossakin kehittää. Lähtökohtaisesti kuitenkin meillä on erinomaiset luontoliikkomisen olosuhteet. Meillä on myös jokamiehenoikeudet liikkua myös yksityisomisteisissa metsissä. Lisäksi kunnissa ja kaupungeissa on rakennettu erinomaisia liikkumiseen kannustavia ulko- ja sisäliikuntakohteita.

Vaikuttavia tapoja ovat veroetu työnantajalle liikkumisen edistämistoimista ja terveysvero. Henkilökohtaisesti ajattelen, että jos varmempaa vaikuttavuutta haluttaisiin, niin täytyisi miettiä keinoja, joilla jollain tavoin huomioidaan kansalaisen terveet elämäntavat ja palkitaan niitä, jotka pitävät itsensä kunnossa ja itsensä poissa sairaalastoilta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.17 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on todella hyvät kirjaukset liikunnan edistämisen suhteen, todella monipuolisesti eri ikäluokkia on otettu huomioon niin sote-puolella kuin sitten ihan huippu-urheilussa, lapset, nuoret, koulussa tapahtuva liikunta ja arkiliikunta yleensäkin. Mutta tässä ongelmana on se, että kyllähän se raha sitten kuitenkin kertoo, mitä arvostetaan. Ja voi nähdä, että tämä edustaja Asellin lakialoite on erittäin tarpeellinen, koska vaikka hallitus satsaa sen 20 miljoonaa nyt vuosittain tähän Suomi liikkeelle -ohjelmaan, jossa näitä uusia toimenpiteitä laitetaan käyntiin, niin silti toisella kädellä sitten viedään sieltä vakiintuneilta toimijoilta, mitä tällä lakialoitteella nyt yritetään sitten paikata. Toivottavasti tähän sitten äänestysvaiheessakin hallituspuolueiden jäsenet lähtevät mukaan.

Näen tämän todella ongelmallisena, että vakiintuneiden seuratoimijoiden ja muiden liikunta-alan toimijoiden — jotka nyt menettävät sitten rahoitusta koko tällä kaudella enenevässä määrin, todella huolestuttavastikin — toiminnot siis ihan varmasti lakkaavat tai ainakin supistuvat. Lisäksi tähän pottiin pitää laskea se, että liikkumista tulee vähentämään tällä kaudella se, että hallitushan ei satsaa kuin ihan muutaman miljoonan pyöräteihin, jotka ovat ihan tutkitustikin se kaikkein järkevin, kustannustehokkain liikuntapaikka.

Nostan vielä yhtenä sen, että vapaan sivistystyön rahoituksesta leikataan tosi rajusti, ja nämä ovat tosi tärkeitä liikuttajia olleet esimerkiksi ikääntyneiden ihmisten osalta — eri-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

laiset työväenopistot, kansanopistot, kansalaisopistot. Ja sitten lasten liikuttamisen suhteen nämä samat tahot mutta myös urheiluopistot, eli urheiluopistoihinhan tämä vapaan sivistystyön leikkaus osuu myös tosi rajusti, ja silloin ne lähtevät lasten liikunnalta, esimerkiksi lastenleireiltä. Taas on vanhempien rahapussista kiinni se, pääseekö lapsi liikuntaleirille vai ei, koska maksut varmasti kallistuvat.

Vielä nostan sen, että tämä hallitus myös nostaa liikuntapalveluiden arvonlisäveroa 10:stä 14 prosenttiin, mikä tulee sitten yksityisellä puolella taas nostamaan näitä liikuntapalveluiden hintoja. On ollut jo jonkun aikaa niin, että aikuiset ovat käyttäneet tosi paljon Suomessa näitä yritysten palveluita ja ovat olleet siellä suurimpana ryhmänä liikkumassa, ja taas katsotaan rahapussin myötä, kuka sitten pääsee liikkumaan. Pidän tätä huolestuttavana, ja sen takia kannatan Marko Asellin lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.21 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Kansanterveysvannoutuneena haluan itsekini puuttua tähän keskusteluun, jossa tiedän, että kovat liikuntaihmiset ovat käyttäneet aivan erinomaisia puheenvuoroja, mistä haluan heitä kiittää. Ihan tästä keskustelun käymisestä haluaisin esittää semmoisen pienen kritiikin — toki tiedän, että eduskunnassa on hyvin yleistä se, että käydään pitämässä puheenvuoro, usein etukäteen sanasta sanaan kirjoitettu, ja sitten kun se on pidetty, niin poistutaan täältä salista. Itse pidän siitä, että voin kuunnella täällä muiden puheenvuoroja ja tarvittaessa argumentoida niitä, ja olisin mielelläni tässä ihan konkreettisesti vastannut esimerkiksi edustaja Strandmanin puheenvuoroon, mutta ei häntä nyt näy täällä salissa. Mutta kaiken kaikkiaan tässä on kuultu hyviä, erinomaisia puheenvuoroja, eikä ole syytä lähteä toistamaan niissä esitettyjä perusteluja sille, mikä merkitys liikunnalla on kansanterveydelle. Äsken sanomani asian hengessä haluan todeta, että edustaja Elomaa on täällä koko aika paikalla ja sitä arvostan kovasti, kun hän käytti aikaisemmin puheenvuoronsa.

Mutta tämä lakialoitteen sisältö, jonka kollega Asell tässä on tehnyt, on tietenkin tämä indeksi, eli pystyisimme turvaamaan rahoitusta sillä tavalla. Tässä se ainoa kritiikin asia, minkä nyt haluan tässä keskustelussa esittää, on se, että minusta edustaja Strandman korosti vähän liiaksi sitä, että rahoituksella ei ole merkitystä. Olen hänen kanssaan aivan samaa mieltä siitä, että itsestä se kaikki on kiinni. Kyllä viime kädessä se motivaatio täytyy itsestä lähteä, mutta tässä on ehkä sellainen näköharha, että kun me katsomme yksilötasoa ja sitten väestötasoa, niin me tiedämme, että väestötasolla me pystymme kuitenkin saamaan enemmän ihmiset liikkumaan, kun me luomme sille parempia edellytyksiä, ja se taas vaatii rahoitusta, mutta yksilötasolla se tietysti on viime kädessä kiinni siitä, että täytyy se kipinä ja motivaatio itsestä löytää. Täällä on mainittu pyörätiet, kuntopolut ja sitten harrasteliikunnan tukeminen. Itse olen tällä hetkellä neljän lapsenlapsen isoisa, ja kaikki ovat aivan tavattoman liikunnallisia, mutta olen myös samalla saanut aika paljon viestiä siitä, mikä on kustannus monissa tämmöisissä joukkuelajeissa, missä käytetään kalliimpaa välineistöä, kuten tässäkin on mainittu, esimerkiksi Elomaan puheenvuorossa, jääkiekko, ja sitten taitoluistelussa on ihan sama tilanne. Mutta ihan niin kuin täällä on sanottu, niin edullisesti voi liikkua lenkkiosuilla ja lähteä tuonne luontoon. Se on aivan itsestään selvä asia.

Aikanaan virkamiehenä, toimiessani lääninhallituksessa lääninlääkärinä, jonka tehtäviin kuului myös läänin tasolla edistää kansanterveyttä, niin monitahoista kuin se onkin, olin aktiivisesti mukana Kunnossa kaiken ikää -ohjelmassa, KKI oli se lyhenne. Se suun-

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

tautui nimenomaan yli 40-vuotiaiden liikunnan lisäämiseen, eli korostaisin kaikessa iässä tapahtuvaa liikunnan lisäämistä. Ihminen ei ole koskaan liian iäkäs siihen, etteikö hän omaan kuntoonsa ja ikäänsä nähden soveltuvalla tavalla voisi [Puhemies koputtaa] ja hänen kannattaisi lisätä liikkumista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

18.24 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos jo tähän mennessä pidetyistä puheenvuoroista, joissa on kannatettu, ja myöskin tietysti niistä kriittisistäkin. Tässä aiemmin eräässä puheenvuorossa kanssa särähti korvaan, kuten edustaja Lindénilläkin, tämä, että rahasta se ei ole kiinni. Kyllä se monesti siitäkin on kiinni. Monille järjestöille ja seuroille on erittäin tärkeätä resurssit. Myöskin liikuntapaikkarakentaminen ja lähiliikuntapaikkojen rakentaminen on tärkeätä, ja sillä saadaan houkutteleva ympäristö lapsille ja nuorille ja miksei aikuisillekin liikkua. Pelkästään se kävely ei kyllä kaikkia tyydytä — vaikka aika monet sitäkin tietysti tekevät.

Esimerkiksi Olympiakomitea on myös pettynyt näihin päätöksiin, mitä hallitus on tekemässä, joissa se aikaistaa näitä leikkauksia. Näyttäisi siltä, että vuonna 2026 lähes 30 prosentin leikkaukset uhkaavat vuoden 23 rahoitukseen nähden liikunnan budjettia. Hallitusohjelmassa on sinällään erinomaiset kirjaukset ja tavoitteet liikkeen lisäämisestä, mutta nämä julkisen talouden suunnitelmaan kirjatut säästöt liikunnasta ovat pahasti kyllä risti-riidassa sitten tässä kohtaa. Liikunnan ja urheilun edistämiseksi on keskeistä, että tämä rahoituksen taso säilyisi pitkäjänteisesti, ja siksi tämä lakialoite on myös tehty.

Sitten vielä kiinnittäisin huomiota poikkihallinnolliseen tarkasteluun, mikä myöskin on tärkeätä. Orpon hallitus on maininnut, että puretaan byrokratiaa ja sitä ei pidä lisätä, mutta sitten samaan aikaan kuitenkin esimerkiksi sisäministeriössä ollaan valmistelemassa semmoista, joka vaikuttaa urheilujärjestöihin, elikkä järjestyksenvälön kiristämistä sillä tavalla, että pitää olla niin sanotusti kortillisia näissä tapahtumissa kaikkien. Kun tiedetään monia urheilutapahtumia, missä lasten ja nuorten vanhemmat ovat talkoilemassa ja lyövät järjestyksenvälön liivin päälle ja on vain muutama kortillinen tapahtumassa, niin se on riittänyt. Jos nyt jatkossa vaadittaisiin kaikilta järjestyksenvälöjakortti, niin se tulee kyllä nostamaan kustannuksia seuroille — jotka tietysti ne lasten ja nuorten vanhemmat maksavat. Sitä on myöskin Olympiakomitea nostanut esille, kuten myös sen, joka nyt ilmeisesti ei ole etenemässä mutta joka myöskin liittyy tähän poikkihallinnollisuuteen ja byrokratiaan, että esimerkiksi urheiluseurojen liikuntapalveluissa alettaisiin vaatimaan ikään kuin tämmöistä kuluttajansuojan tapaista mekanismeja, kuten yrityksillä. Se kyllä lopettaa sitten urheiluseurojen toiminnan näitten palvelujen osalta täysin. Se on kanssa semmoinen, mikä pitää huomioida. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä on itse asiassa nyt tähän varattu aika loppumassa, mutta kun tässä on kaksi puheenvuoroa, niin sanoisin, että kun seuraavassa asiassa ei ole kuin pari pyydettyä, niin nopeasti palaamme varmaan tähän takaisin. Mutta tässä vaiheessa keskeytetään.

Keskustelu keskeytettiin kello 18.27.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Keskustelua jatkettiin kello 18.31.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt sitten jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5. — Keskustelu jatkuu, edustaja Kosonen.

18.31 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! On helppo olla edustajien Asell ja Lindén kanssa samaa mieltä siitä, niin kuin vähän itsekin omassa, edellisessä puheenvuorossanikin viittasin, että kyllä niillä kustannuksilla ja rahoituksella on kuitenkin merkitystä siinä, miten suomalaiset liikkuvat. Sitä ei voi vähätellä. Ei se asia vähättelemällä tästä parane.

Ajattelen niin, että julkisen puolen, valtion ja kuntien, on tehtävä liikkuminen mahdollisimman helpoksi, jotta sitten asukkaiden, suomalaisten, lasten, nuorten, ikääntyneiden, aikuisten — kaikkien — on helppo valita esimerkiksi pyörällä kouluun meno tai kävellen kaupassa käynti. Me koko ajan teemme täällä eduskunnassa ja kuntatasolla semmoisia valintoja, joilla voidaan vaikuttaa siihen, kuinka liikutaan. Myös esimerkiksi rakennusmääräyksillä, kaavoituksella, kaikella tämmöisellä — minkälaisia taloja me rakennetaan, ovatko ne portaat sieltä löydettävissä — on todella paljon merkitystä sille, otetaanko se hissi vai millä tavalla sitten muuten liikutaan.

Tähän haluaisin vielä sanoa, että tässä talossa olen nyt yhdeksän vuotta ollut ja yksi asia, minkä takia tänne halusin, on se, että tässä talossa ei oltu ymmärretty ennalta ehkäisevän terveydenhuollon merkitystä. Sitä ei ole kyllä ymmärretty vielääkään, koska nytkin liikunnasta voidaan leikata, koska täytyy leikata. Tämä pitäisi nähdä säästökeinona ihan aidosti. Tämähän pitäisi pystyä näkemään satsauksena, jolloin sitten me saadaan sote-puolelta säästöjä, kun tiedetään ihan kaikista tutkimuksista, että kakkostyyppin diabetesta, sydän- ja verisuonitauteja ja syöpää voidaan ehkäistä sillä, että ihmiset liikkuisivat paljon enemmän. Myös mielenterveyshaasteista moni pääsee eroon, kun käy liikkumassa.

En sano, että nämä kaikki ratkaistuvat täysin jollain liikunnalla, mutta on ihan selvää näyttöä, että liikunnalla on hyvää vaikutusta. Senkin takia minä ihmettelen, milloin elämässä tässä Suomessa tulee olemaan se aika, kun ennalta ehkäisevä terveydenhuolto ja liikkumisen tärkeys ja voima aidosti otetaan vakavasti. Silloin satsataan liikkumiseen. Silloin ei leikata liikkumisesta. Pistetään kaikki ikäluokat liikkumaan. Tehdään se mahdollisimman helpoksi ja houkuttelevaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

18.34 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Nyt on niin, että — mitä edustaja Kosonenkin tuossa sanoi — jos me puhutaan liikkumattomuuden ongelmista, niin ennaltaehkäisy on se ratkaiseva sana. Eli meillä on elintapasairauksia, ja ne lisääntyvät koko ajan. Ja se tarkoittaa sitä, että liikuntaa lisäämällä ja ruokailuun panostamalla, niin että se on suhtkoht terveellistä, me pystyisimme säästämään miljardeja. Edustaja Kososen tavoin olen huolestunut siitä, että näinä vuosina, mitä täällä olen tähän mennessä ollut, tätä ei oikein vieläkään ole ymmärretty tai ei ole ollut jotain resursseja sitten panostaa tähän, ja se juuri on vähän nurinkurista.

Ja edustaja Lindén. Hän piti erittäin hyvän puheenvuoron tässä, ja se sai minutkin ottamaan tämän uuden puheenvuoron vielä. Hän puhui, että rahaa tarvitaan — kyllä, vaikka sen vapaaehtoisuuden ja sen itseohjautuvan liikunnan pitäisi olla se, millä jokainen ilman

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

yhteiskunnan tukea pystyisi liikkumaan, mutta kyllähän sitä rahaa tarvitaan, se on ihan totta. Sen takia sanoisin, että pitäisi panostaa enemmän vielä. Ne vapaaehtoiset tekevät hirtittävän paljon työtä, ja ne ohjaajat. Tämän päivän ihminen tarvitsee ohjaajan, tsemppaajan, innostajan liikuntaan. Ihmisestä on tullut ihan itsestäänkin vähän laiska, ja sen takia olisi tärkeää, että siihen panostettaisiin, ja siihen tarvitaan kyllä rahaa, se on totta.

Siitä, että liikunnasta ylipäänsä puhutaan täällä salissa, kiitos edustaja Asellille. Laki-aloitteiden myötä niistä on mahdollisuus puhua, ja toivoisinpa vaan, että aina ei olisi näin tyhjää salia silloin, kun puhutaan liikkumisesta ja liikkumattomuuden ongelmista ja niihin panostamisesta, että me saataisiin torjuttua se liikkumattomuus. Mutta ennen kaikkea täällä nyt ollaan ja yritetään saada tämä kansa liikkeelle ja terveemmäksi, vauvasta vaariin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.37 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Joku saattaa ajatella, että pyrin nyt jokinäköiseen tilastopuheenvuoron käyttöön, siitä ei ole kysymys. Myönnän, että tämä puheenvuoropyyntö oli nyt aika impulsiivinen. Mutta kun tässä edustaja Kosonen aika hyvin sanoi, että ”täällä”, niin minulle tuli mieleen se, että oma kokemukseni nyt tässä viiden vuoden ajalta eduskuntatyöstä on se, että me istumme ihan tavattomasti. Ja on oikeastaan nyt hyvä, että tässä nousee seisomaan, kun käyttää puheenvuoron.

Mutta voisin sanoa, että kun tuossa kerran Pikkuparlamentin siellä -3. kerroksessa odotin hissiä, eduskuntaryhmämme nykyinen puheenjohtaja, edustaja Tuppurainen tuli siihen vierelle ja sanoi, että kyllähän me nyt, Aki, kävelemme tuonne ylös. Sitten lähdimme niitä kierreportaita menemään. Menin hänen perässään ja taisin laskea, että 176 porrasta oli sinne +5. kerrokseen. Kyllä se näillä ikävuosilla pisti vähän puhaltamaan, ja minusta edellä kulkeva kollega meni hyvinkin kevyesti. Eli meillä on täällä erinomaiset porraskävelyn mahdollisuudet, ja sitä olen kovasti yrittänyt päivittäin itsekin harrastaa. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

18.38 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Niin ikään impulsiivisesti puheenvuoron ottaen — hyviä puheenvuoroja tosiaan on ollut.

Näistä kävelyistä, porrastreeneistä ja muista: Ne ovat erittäin hyviä harrastuksia ja näin, mutta kyllä minä sanon, että kyllä vaikka liikuntapaikkojen rakentaminen, seurojen ja järjestöjen resurssien turvaaminen ovat erittäin tärkeitä. Jos minulle olisi silloin reilu 10-vuotiaana isä sanonut, että menepä kävelemään, että se on sinun harrastus, niin minä luulen, että minä olisin kävellyt ehkä johonkin huonoon seuraan, mutta onneksi — siitä kiitos — isä vei salille, ja ne on tietysti yhteiskunnan verorahoilla rakennettu, niin kuin Ratinan stadion on ollut ja monet muutkin liikuntapaikat.

Me tarvitaan liikuntapaikkoja, jäähalleja, jalkapallokenttiä, monipuolisesti yleisurheilu- kenttiä ja lähiliikuntapaikkoja asutusalueilla, jotta me saadaan lapset ja nuoret innostumaan siitä liikunnasta, koska on tärkeää, että siihen liikuntaan totutaan heti pienestä alkaen. Eli jos on lapsesta alkaen huonot ruokailutottumukset, ei liikuta ja sitten lisäksi vielä plärätään kännykkää yötä myöten, niin silloin tämä peruskonsepti, missä tulee tämä liikunta, uni ja hyvä ruoka, murenee, ja se kyllä näkyy sitten pitkällä aikajänteellä ihan varmasti terveydessä, niin fyysisessä kuin psyykkisessäkin terveydessä. Sen takia pidän tärkeänä,

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

että tämä liikunnan rahoitus, jolla näitä tärkeitä asioita pidetään yllä ja edistetään, turvaan, ja sen takia tämä lakialoite on myöskin saanut innoitusta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 16/2024 vp Hilkka Kemppi kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tuttuun tapaan puoli tuntia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun, niin sitten sitä jatketaan tämän edellisen asian jälkeen.

Keskustelu alkaa. — Edustaja Kemppi on poissa. — Edustaja Lindén.

Keskustelu

18.28 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olipa hyvä, että laitoin puheenvuoroni tuohon kannattaakseni edustaja Kempin lakialoitetta. Sehän koskee palliatiivisen hoidon kirjaamista terveydenhuoltolakiin sekä kotisairaaloiminnan kirjaamista lakiin.

Kotisairaaloimintaahan Suomessa tietysti harjoitetaan jo nykyisin, mutta se ei olisi tietysti paha asia, että se olisi myös laissa mainittu. Palliatiivista hoitoa on, totta kai, Suomen niin sairaaloissa kuin terveyskeskuksissa jo pitkään järjestetty. Tunnen melko tarkkaan tuon terveydenhuoltolain pykälän, jossa on lueteltu oikeastaan kaikki ne asiat, joita se lakipykälä kattaa, eli siellä on lueteltu terveydenhuollon sisältö. Siihen olisi ihan perusteltua lisätä palliatiivinen hoito ja saattohoito.

Muistan sellaisen vaiheen: Silloin kun edustaja Risikko oli sosiaali- ja terveysministerinä, oliko nimike peruspalveluministeri, niin hänen toimestaan järjestettiin maassa sellainen pyöreän pöydän keskustelu saattohoidosta. Silloisessa virkatehtävässäni osallistuin siihen, ja siltä pohjalta laadittiin sitten — taisi olla Suomen ensimmäinen — tällainen saattohoidon suunnitelma. Palliatiivinen hoitohan on tavallaan vähän toisilla sanoilla ilmaistu siellä lainsäädännössä. Siellä puhutaan kivunlievityksestä, mutta palliatiivinen hoitohan on paljon enemmänkin, koska ihmisillä on muitakin sellaisia sairauksia, joissa hoito voi olla palliatiivista, esimerkiksi hengitysvaje ja muut tällaiset etenevät sairaudet.

Mutta lyhyesti sanottuna: lakialoite on erinomainen, ja toivon, että se saa myönteisen etenemisen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

18.29 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minä olen toistakymmentä vuotta päätyökseksi työskennellyt potilaiden kanssa, joilla pyritään välttämään sitä elämän loppuvaiheen hoitoa, ja sitten toisaalta niiden kanssa, jotka sinne valitettavasti joutuvat.

Pöytäkirja PTK 58/2024 vp

Tätä taustaa vasten täytyy sanoa, että tämä on erinomainen lakialoite ja erittäin tervetullut ja sitten vielä äärettömän hyvin laadittu. Ihan varta vasten halusin tulla tästä kiitokset lausumaan tänne.

Se, mikä tästä teki erittäin tärkeän vielä, on se, että tässä on julkisuudessa paljon ollut nyt viime aikoina keskustelussa elämän loppuvaiheet ja loppuvaiheen hoito, mutta palliatiivinen hoito ei ole se, mikä on sitä keskustelua dominoinut, vaan se on mennyt sitten vielä yhden askeleen eteenpäin. Minun mielestäni tämä on nyt se askel, mikä tässä pitää ottaa.

Minä tervehdin tätä lakialoitetta erittäin ilolla. Varmaan hallituspuolueen edustajana tämän laajempiin mainesanoihin minä en tässä vaiheessa uskalla mennä, mutta odotan kyllä sitä, että tästä päästään keskustelemaan. Suuret kiitokset tästä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 31.5.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.41.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari